

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

TAGAJÁNLÁSOK

1897-BEN.

KÉZIRAT GYANÁNT

AZ AKADÉMIA BELSŐ HASZNÁLATÁRA.

BUDAPEST,
HORNYÁNSZKY VIKTOR KÖNYVNYOMDÁJA

1897.

061.12 MTA

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

UNIVERSITY OF TORONTO

LIBRARY

TAGAJÁNLÁSOK

1897-ben.

AZ I. A) ALOSZTÁLYBA:

BALASSA JÓZSEF drt, budapesti reáliskolai tanárt, kitaval az osztály már meg is választott, ismételve ajánlja *levelező* tagul **Simonyi Zsigmond** r. tag. Balassa József az egyetlen, ki hazánkban tüzetesen foglalkozik a phonetika, az általános hangtan kérdéseivel. Számos jeles értékezésen kívül van három nagybecsű önálló tudományos munkája, s mind a hármát az Akadémia adta ki: A Phonetika elemeit, A magyar nyelvjárások osztályozását és jellemzését, s a Magyar Hangtant. Ez utóbbi munkával elnyerte Akadémiánktól a Lukács Krisztina jutalmat. Megválasztásával nemcsak megjutalmazzuk termékeny irodalmi működését, hanem olyan kipróbált munkaerővel gyarapszunk, a minőnek közös tudományos vállalatainkban igen nagy hasznát fogjuk vehetni. — **UGYANÓT** levelező tagnak ajánlja **Halász Ignác** l. tag. Balassa Józsefet már több ízben részletesen föltüntetett gazdag munkássága alapján, mely a phonetika, a nyelvjárastanulmányok és a hangtani vizsgálódások terén alapvető, ismételten bátorkodom a M. T. Akadémia figyelmébe ajánlani.

SZILASI MÓRICZ gymnásiumi tanárt, ki jelenleg az Eötvös József báróról nevezett tanárképző intézetben működik, *levelező* tagnak ajánlja **Simonyi Zsigmond** r. tag. Szilasi mintegy két évtizedre terjedő nyelvészeti működése elején alapos indogermanista czikkeivel keltett föltűnést: a görög szóösszetételről és Homerus igei előtagú összetételeiről (Egy. Philol. Közlöny 1880—81). Majd a M. Nyelvörben közölte modern módszerű értekezéseit a magyar szótókról, a bevezető keresztnevekről, továbbá jelentéstani tanulmányait stb. Időközben Faludi nyelvérről szóló pályaművének az Akadémia föltételesen odaitélte a jutalmat. Az utolsó években különösen termékeny és elmemozdító működést fejtett ki, s ennek eredményei a következő jeles dolgozatok: Kombinált műveltető és mozzanatos igeeképzés (Nyelvt. Közl. 24. k.).

Vogul szójegyzék (u. o. 25. k. és külön nyomatban). A finn-ugor névszói összetételek (u. o. 26. k.). — Szilasi M. az ő tartós és eredményes nyelvészeti munkásságával rászolgált az Akadémia elismerésére. — **UGYANÓT** *levelező* tagnak ajánlja Szinnyei József rendes tag. Szilasi Móricz egyike a magyar és a finn-ugor hasonlító nyelvtudomány régibb munkásainak. Három dolgozatát (Járulék-mássalhangzók a magyarban, A szótövek elmélete, Faludi nyelve) Akadémiánk dicsérettel tüntette ki, egynek pedig (Kombinált műveltető és mozzanatos igeképzés), a mely egyike a legalaposabb magyar nyelvészeti tanulmányoknak, a Sámuel-díjat ítélte oda. Dolgozatai közül, a melyek legnagyobb részt a M. Nyelvőrben és a Nyelvtudományi Közleményekben jelentek meg, az említettek kivül figyelemre méltók: A becsező keresztnevek, Jelentéstani tanulmányok, különféle szó- és jelentésmagyarázatok (lobban és családja, szikkad és családja, baktat, csélesap, kurgat, szontyolodik, igen, arány) és különösen a Finn-ugor névszói összetételekről szóló nagyszabású tanulmánya, a melynek eddig csak első (a Vogul összetételekről érkező) része jelent meg. Jó szolgálatot tett Szilasi a hasonlító nyelvtudománynak a Vogul szójegyzék gondos összeállításával, s ez a munkája a külföldön is elismerésben részesült. Ezekon kívül megemlítést érdemel a Simonyi Zs. Tüzetes Magyar Nyelvtanáról írt elmemozditó ismertetése, a melyben tudományunknak sok nyílt kérdésére mutat rá. A magyar és a finn-ugor hasonlító nyelvtudományon kívül a classica-philológiával is foglalkozott; így egyebek közt értekezett Homeros összetételeiről (Phil. Közl. 1881) és egy kötet szemelvényt fordított le Thukydidésből. — Sz. M. itt vázolt alapos munkásságával teljesen rászolgált a levelező tagságra, a melyre melegen ajánlom. — **UGYANÓT** *levelező* tagul ajánlja Halász Ignácz l. t. Szilasi Móricz majd negyed százada foglalkozik már nyelvészettel, még pedig a nyelvészetnek három ágával: a szorosan vett magyar, a finn-ugor összehasonlító nyelvtudománnyal és a classica-philológiával. Mind a három téren jelentékeny munkásságot fejtett ki, ajánlása alkalmával azonban részletesebben csak a két első irányban kifejtett működését érintem. — A magyar nyelvtudományban Szilasi főérdeme az egyes kérdéseknek a jelentés szempontjából való tüzetes taglalása. Legkiválóbb dolgozata e nemből: „*Kombinált műveltető és mozzanatos igeképzés*“ cz. tanulmánya (különnyomat a Nyelvt. Közlemények 24. kötetéből), melyben a műveltető *-t*, *-at*, *-et*, a kombinált *-gat* gyakorító és mozzanatos képzőket tárgyalja. A szóképzés terén eddig nálunk még jobb dolgozatot nem irtak. Mintaszerű módszerrel, az adatok teljes fölhasználásával, nyelvtörténeti alapon, ritka éleselméjűséggel világítja meg a műveltető képzők szerepét, a gyakorító és mozzanatos képzőkkel való elegyülését, és meggyőzően mutatja ki, hogy az a *-t*, melyet eddig a *-gat*, az *-int* és mozzanatos *-it* képzőkben mozzanatosnak tartottunk, nem az, hanem miveltető. Érdekesen bontakozik ki előttünk fejtegetése

folyamán, hogyan alakulnak új képzők s hogyan érvényesül alakulásuknál az analogiának, az ellentétnek, a nyelvi érzékenységnek jelentéstani hatása. Az Akadémia e dolgozatot a Sámuel-díjjal tüntette ki. A jelentéstani körébe tartoznak még: „Jelentéstani tanulmányok“ cz. dolgozata, melyben az *-ús, -és, -at, -et* főnévképzőket fejtegeti (M. Nyelvőr XVI.) Jelentés- és szómagyarázatok (a Nyelvőr XVII., XXII—XXIV. kötetekben). A jelentéstani általános alapelveit fejtegeti „Faludi nyelve“ cz. dolgozatában (M. Nyelvőr XV. k.). A közölt három czikk bevezetése, egy hasonló című nagyobb pályamunkájának, melynek bírálói csak azért nem ítélték oda a Marczibányi-jutalmat, mert nem volt befejezve. A szorosabb magyar nyelvészet körébe eső dolgozatai közül még a következőket emelem ki: „Jámulék-mássalhangzók a magyarban“, melyben nálunk először fejtegeti az analogia szerepét a hangtani kérdések terén (Nyelvőr X. k.). „Hangvándorlás és hangváltozás. Diphthongusok a magyarban“ (Ny. XV. k.). „A szótövek elmélete a magyarban“ (Ny. XI. k. 5 czikk), rendkívül tanulságos és gondolkozásra serkentő tanulmány, „A számnevekről“ (Ny. XII. k.), „A bezéző (kicsinyített) keresztnévek“ (Ny. XII. k.), „Az *-ért* névrag“ (Ny. III.) „Helyett, miatt, végett“ (Ny. III.), „Nyelvtudomány és östörténet“ (Ny. XIII. k.). — A finn-ugor összehasonlító nyelvtudományt is több fontos dolgozattal gazdagította és vitte előbbre. „Vogul szójegyzéke“ (különnyomat a Nyk. XXV. kötetéből) hézagpótló mű, „A finn-ugor névszói összetételek“ cz. dolgozata pedig (Nyk. XXVI. köt.) úttörő munka, mely az ugor összehasonlító alak- és jelentéstannak egy fontos fejezetét tárgyalja. A mordvin nyelvről való ismereteinket bővíti „Pótlék az erza-mordvin szótárhoz“ cz. műve (Nyk. XXIV. k.). Ismertette azon kívül a finn nyelvészeti s irodalmi mozgalmakat, továbbá a votják nyelv terén történt újabb kutatásokat. — Munkásságának jó nagy részét ezenkívül a classika-philológiának szentelte. Erre azonban e helyen nem terjeszkedem ki s csak Phil. Közl. V. kötetében megjelent „A verbalis előtagú összetett szavak Homérosnál“ cz. dolgozatát, Plutarchos életrajzainak fordítását s latin nyelvтанát említem. — Gazdag és tartalmas munkássága alapján a legmelegebben ajánlom a M. T. Akadémia figyelmébe.

ZOLNAI GYULA dr. budapesti V. ker. kir. kath. főgymnásiumi rendes és egyetemi magántanárt, a M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságának segédtagját *levelező* tagnak ajánlja — ezúttal már harmadizben — Szinnyei József rendes tag. Zolnai Gyula 1883-tól fogva munkálkodik a magyar nyelvtudomány terén. Már egyetemi hallgató korában több nyelvészeti dolgozata jelent meg s ezek egyikét (Bennünket, benneteket, megj. a Budenz-Albumban 1884) a M. T. Akadémia a Sámuel-díjjal tüntette ki; ezenkívül még egyszer elnyerte az említett díjat, három dolgozata pedig dícséretben részesült. Kiseb értekezéseim kívül, a melyek a Magyar Nyelvőrben, a Nyelvtudományi

Közleményekben, az Egyetemes Philologiai Közlönyben, a Budenz- és a Hunfalvy-Albumban jelentek meg s a melyek közül kiemelendők: A németujvári Glosszák. Elemisméltóds a szóalakulásban. Defectivumok a magyar nyelvben. Intén. A köznigsbergi töredék szalagjai, a következó nagyobb dolgozatokat tette közzé: 1. Szómagyarázatok (1890), a melyek szerencsés kombináló tehetségre vallanak. 2. Mátyusföld nyelvjárása (1891), pontos megfigyelésen alapuló s a legaprólékosabb gonddal készült nyelvjárás-tanulmány, a mely két ízben részesült az Akadémia dicséretében. 3. Mondattani buvárlatok (1893), a melyben igen talpraesetten fejtegeti egész sorát a mondattani kapcsolatok elhomályosodásából eredt változásoknak; kimutatja, hogy a szó fejlődése a mondatból indul ki s a mondattani elv mily fontos a nyelvi tünemények magyarázatában; végre legnagyobb munkája. 4. Nyelvelmékeink a könyvnyomtatás koráig (1894), a mely a M. T. Akadémia megbizására készült s a melynek terjedelmes bevezetésében igen alaposan és világosan értekeznek a nyelvelmékek fontosságáról a nyelvbuvárlatra nézve, azután olvasásukat tárgyalja és rendre ismerteti régi nyelvelmékeinket. A munka főrészt a szemelvények teszik, a melyeket nagy gondnal készült számos jegyzet kísér. Jelenleg Zolnai a nyelvtudományi bizottság megbizására a Szamota István-féle nagybecsű hagyatékot rendezti sajtó alá. Mindezek alapján Zolnai Gyulát, a ki igen alapos képzettségű, termékeny elméjű és helyes módszerrel dolgozó nyelvész, melegen ajánlom a levelezó tagságra, a melyre az I. osztály már a mult évben is érdemesnek ítélte.

A II. OSZTÁLYBA:

SZILÁGYI DEZSŐ urat, a m. képviselöház elnökét *tiszteleti* tagnak ajánlja Tóth Lőrinez r. tag. Az akadémia II-ik osztályában megürült *tiszteleti tagsági helyre*, az alapszabályok 14-ik §-a értelmében mély tisztelettel ajánlom *Szilágyi Dezső* urat, a m. képviselöház nagyérdemű elnökét, b. titk. tanácsost, volt m. kir. egyetemi tanárt s m. kir. igazságügyi minisztert. — Fölösleges volna róla, kinek történeti neve van, s a ki közéletünknek egyik általánosan elismert egyik fő büszkesége, a M. Akadémia választó tagjai előtt bővebben szólanom: elég egyszerűen csak annyit mondanom, hogy ő az idézett §-ban a *tiszteleti tagságra* nézve előirt feltételeknek a legnagyobb mértékben megfelel. Tőle ugyanis ismert hazafiúi és magyar nemzeti érzelmeinél, és az egyetemi tanszékről, melyet annyi hálás tanítvány vett körül, és fényes országgyűlési szónoklataiból ismert mély és alapos állam- s jogtudományi böleseségénél és gazdag körű általános magas műveltségénél, valamint diszes polgári állása s nagy befolyásánál fogva az akadémia *disze s java* előmozdítását biztos reménnyel várhatni.

A II. A) ALOSZTÁLYBA:

Dr. **BOKOR JÓZSEF**-et lev. tagul ajánlja Pauer Imre r. tag. Hivatkozással az 1893. évi „Tagajánlások“-ra, szerencsém van dr. Bokor Józsefet, a Pallas Nagy Lexikonának szerkesztőjét, philos.- és paedagogiai író, a „Magyar Philosophiai Szemle“ volt szerkesztőjét a II. osztály A) alosztályába lev. tagul ajánlani.

CSIKY KÁLMÁN műegyetemi tanárt lev. tagul ajánlja Tóth Lőrincz r. t. — *Csiky Kálmán*, műegyetemi nyilv. r. tanár urat, a jogirodalom s művelődéstörténet szorgalmas művelőjét egyik megüresedett levelező tagi helyre ajánlom. Miután múlt évi ajánlatomban irodalmi működését s érdemeit részletesen volt szerencsém előterjeszteni: ezúttal bátor vagyok az abban elmondottakra hivatkozni.

Dr. **MARISKA VILMOS** egyetemi tanárt I. tagul ajánlja Láng Lajos r. t. és Földes Béla I. tag. Dr. Mariska Vilmos, a pénzügytan és pénzügyi jog nyilv. rendes tanára a budapesti egyetemen a közgazdaság egész körére terjesztette ki szakavatott és tudományos sikerekben gazdag munkásságát, főleg azonban mégis a pénzügytanal és pénzügyi joggal foglalkozott, mely utóbbit egyenesen ő emelte hazánkban tudományos magaslatra, míg az ezzel legközelebbi összefüggésben álló pénzügytanban ő adta tudományos irodalmunknak a legterjedelmesebb és mindenben az európai tudományosság színvonalán álló munkát. Ezen alapon dr. Mariska Vilmost, a Magyar Tud. Akadémia II. osztályának A) csoportjába levelező tagul ajánljuk. Irodalmi tevékenységéről a következő kimutatást esatoljuk ide. *Az államgazdaságtan kézikönyve*. I. kiad. 1871-ben; III. kiad. 1895-ben. *A magyar pénzügyi jog kézikönyve*. I. kiad. 1875-ben; VI. kiad. 1896-ban. *Bélyeg-és illetékszabályok*. II. kiad. 1880-ban. *A községi háztartás és a községi adók*. Nagyobb tanulmány. Megjelent a „Közigazgatási Lapok 1877. évi folyamában. *Az egyenes adók reformja Ausztriában*. Nagy terjedelmű monografia. Megjelent a „Közigazgatási Lapok“ 1877. és 1878. évi folyamában. *Egyenes adóink reformja*. A „Politikai Szemle“ 1892. évi folyamában. Az államgazdaságtan s a magyar pénzügyi jog körébe tartozó több közlemény a Pallas-féle lexikonban, a Közigazgatási Lapokban, Jogtudományi Közlönyben és a politikai napi lapokban.

A II. B) ALOSZTÁLYBA:

HÖRK JÓZSEF-et, az eperjesi ev. ker. Collegium volt igazgatóját, jelenleg pozsonyi akadémiai rendes tanárt a II. osztályba levelező tagul ajánlja Myskovszky Viktor I. tag. Hörk József, ki a tudomány

terén már hosszabb idő óta sikerrel működik, mintegy 16 önálló nagyobb művet s számos cikket és értekezést adott ki. — Hörk József korán kezdett az irodalommal foglalkozni, kezdetben természetesen a szépirodalommal. És bár két, a „Protestáns egyházi és iskolai lapban“ 1868 és 1869-ben megjelent cikke volt az, a mi őt az írói pályán tovább haladni ösztönzé, mégis a „Heti Postában“ 1869-ben megjelent egy beszélykéje (Tamásy József) s a „Hazánk s a Külföldben megjelent egy közleménye 1870- s az Üstökösbe felvett apróságai 1871-ben voltak azok, melyek néki ehhez kedvet nyújtottak. Úgy, hogy midőn 1871-ben Losonczon a „Nógrád“ czimű lap alapítottat, nemesak egyike volt az alapítóknak, hanem annak rendes munkatársa is lön. Az 1872-ben megszűnt Nógrád helyébe alapított Losonczy Lapoknál 1873 óta a háromtagú szerkesztőségnek (Ambrus Mór szerkesztő, Jeszenák Rafael belmunkatárs, Hörk József a tárca-rovat vezetője) tagja volt s e lapnál különösen *beszélyei* (fordítottak és eredetiek), melyek majd Tóparti, majd Hörk József név alatt jelentek meg (fordítottak: „Katonásan“, „A szökevény“, „A samaritánusnő“, — eredetiek: „A megkövült ara“, „Sebestyén“, „Hm“, — *tárcaezikkei*: „Egy délelöttöm Bécsben“, „Husvét“, Pünkösd“, „Dalestély“, „Szinészet“, „Az ipar befolyása a jellemre“, „Husvét a népéletben“, „A megevevett minták“ stb. és főleg humorisztikus *tollrajzai*: „A kuvik“, „Dévai Párduc“, „A legszebb agglegény“ stb.), tették őt a közönség kedvenczév, mely örömmel olvasta „*vegyes híreit*“ is, midőn az újdondászi szerepet vette át s írta különféle megjegyzéseit jegy alatt. — *Vezérczikkei* közül e lapnál leginkább tetszettek: „Kubinyi Ferenc“, „A társadalom hanyatlása“, „Alakítsunk tűzoltó-egyletet“, „Műveltség“, „Napjaink nyomora“, „Törvénytisztelet“, melyek körül: „Pünkösd“, „Husvét“, „A megvetett minták“, „Az ipar befolyása a jellemre“ stb., tollrajzai közül „A legszebb agglegény“ cziműt, beszélyei közül „A szökevény“ stb. más lapok is átvettek. A „Békésmegyei Híradó“ mint más vidéki lapok is siettek őt munkatársukul megnyerni. A „Békésmegyei Híradó“-nál különösen történeti elbeszélései, melyeket „A nagyok“ czim alatt közölt, tetszettek. Más lapoknál tréfás tudósításai, leírásai, úgy a „Rozsnyói Híradó“-ban közölt „Katzenjammer“-je. Két ízben a „Losonczy Lapok“ helyettes szerkesztője és 1881-ben az „Eperjesi Lapok“ főszerkesztője is volt. De daczára mindennek, Hörk József mindinkább a tudományos irodalom felé kezdett fordulni és nemesak hogy a „Protestáns egyházi és iskolai lap“-nak szorgalmas tudósítója maradt, hanem elkezdette a többi prot. egyházi szaklapokban is tágkörű működését. A „Protestáns egyházi és iskolai lap“-ban megjelent művei közül mint *vezérczikkek* különösen tetszettek: „A protestáns papság jövője“, „Mire van szükségünk“, „Caveant consules“ stb. czimű dolgozatai; mint *tárcaezikkek* különösen: „A hí lelki pásztor jelleme“ (mely külön lenyomatban is megjelent), „Politika a szószéken“, „Az ev. s n i tisztelet alapelvei“, „Az újabkori theologus-nevelés alapelvei“,

„A vallástanítás tanterve“ s az ezen lapban közölt iskolai (eperjesi) tudósításai és beszédei, melyeket, mint az eperjesi ev. ker. coll. theol. „Önképző és önszegélyző egyesület“ elnöke ezen egyesület ünnepélyes záróülésein fényes nagy közönség előtt tartott. Több régiséget is közölt e lapban, nevezetesen: „Csetneki ev. kör határozatai 1591“, „A szepes-sárosi ev. agenda 1656-ból“, „Tételek a nagyváradai vitázók számára 1545-ből“, „A csepregi colloquium 1591“. Nem csoda, hogy több magyarországi prot. szaklapnak munkatársául szólították fel. Így 1880-ban a „Prot. pap“ munkatársául, mely gyak. szakközlönyben közölt egyházi beszédei tetszéssel fogadtattak (1880-ban), az „Ev. lelkészitár“ munkatársául, mely beszédgyűjteményt adott s Hörk József is több beszédet közölt benne, a „Protestáns egyházi és iskolai Figyelő“ munkatársául, és 1882-ben a „Sárospataki Lapok“ munkatársául, mely lapban közölt egyik értekezése: „A szószerék aesthetikája“ az egyházi körökben igen kedvezően fogadtattott. Az 1880-as évek óta, különösen 1882-től, főleg a prot. tudományos irodalommal foglalkozott ugyan, mindazáltal felkérte az „Eperjesi Lapok“ és a „Sárosmegyei Közlöny“ munkatársául, mint ilyen is működék. Az „Eperjesi Lapok“-ban különösen a „A magyarság nyomai Sárosmegyében“ című cikkével, a „Sárosmegyei Közlönyben“ pedig a dr. Vandrák András jubileumára „Vandrák András“ czim alatt (H—k jegy) írt vezércikkével tön nagy hatást. Mint 1884. júl. 6. óta több ízben újra megválasztott eperjesi collegiumi igazgató különösen beszédeivel nyerte meg a közönséget. — *Eddigélé megjelent 16 önálló nagyobb műve közül ú. m.:* 1. A hú lelkipásztor jelleme. Budapest, 1880. (12-r.) 2. Katechetika vagyis Vallástanítástan. Budapest, 1880. (12-r.) 3. Liturgia vagyis az isteni tisztelet elmélete. (Egyházi szertartástan) Eperjes. 1882. (8-r.) 4. A művészet befolyása a társaséletre. Eperjes, 1883. (12-r.) 5. A sároszempléni ev. esperesség története. (Monographia.) Kassa, 1885. (8-r.) 6. Emléklap az eperjesi ev. templom és az eperjesi ev. ker. Collegium visszaszerzésének 100 éves örömnepélye alkalmából. Kassa, 1885. (12-r.) 7. A nőről és a nő hármias hivatásáról. Kassa, 1886. (8-r.) 8. Vallástanítási tanterv az elemi (ev. iskolák részére). Kassa, 1886. (12-r.) 9. Az ev. Tisza-kerület püspökei. (Superitendensek.) Kassa, 1888. (8-r.) 10. Beszédek és értekezések. Kassa, 1889. (8-r.) 11. A hős Keczer András ev. vértanú családja. Budapest. (A Luther-Társaság kiadása.) 1890. (12-r. A Luther-Társaság által hirdetett pályázon (első) nyertes mű.) 12. Az egységes középiskola. Szerény terv. Írta egy tanár. Budapest, 1892. (12-r.) 13. Ugyancsak a Luther-Társaság által hirdetett pályázon nyertes lett: A nagy-sárosi vár úra című pályaműve, kiadta a L. T. 1893. Bpest, (12-r. — 15 kr.) 14. Kossuth Lajos Eperjesen. Eperjes, 1894. Ára 20 kr. 15. Az eperjesi ev. ker. Collegium története. Kassán. Nagy 8-rét 1896. 1 frt 50 kr. 16. Farkasok a juhok között. A Luther-Társaság kiadásában. Bpest, 1896. Ára 30 kr. (Történeti elbeszélés.) 17. (Átdolgozta a Zsi-

linszky Mihály-féle Hit- és Erkölestant is). Leginkább tetszetek: a) a Liturgia, melyet a szakszerű bíráló („Ev. egyházi és iskolai lap“, „Debreczeni prot. lap“) kitűnőnek mondott; b) a Hű lelkipásztor jelleme, melyet a „Prot. egyház és isk. lap“ igen jelesnek mondott; c) a Művészet befolyása a társas életre, melyet a lapok („Eperjesi Lapok“, „Sárosmegyei Közlöny“, Bpesti Hirlap“) igen kidicsérték; d) A nőről s a nőnek hármias hivataláról, melyet ugyanazon lapok dicsérték meg; e) a Vallástanítási tanterv, melyet az ev. Tisza-kerület elemi iskolái számára elfogadott és kötelezővé tett; f) A hős Keczer András ev. vértanú családja, mely rövid idő alatt ezer példányban kelt el. Hörk József eddigelé a következő lapoknál működött hosszabb-rövidebb ideig: a) mint szerkesztő: Az „Eperjesi Lapok“-nál 1881. jan. 1-től júl. 1-ig; b) mint helyettes szerkesztő: A „Losonczyi Lapok“-nál 1874. aug.—szept., 1875. aug.—szept. hóban; c) munkatársa volt: a „Protestáns egyházi és iskolai Lap“-nak 1868. nov. 8. óta, a „Nógrád“-nak 1872-ben, a „Losonczyi Lapok“-nak 1873—1875 végéig, a „Gömöri Lapok“-nak 1874—1875-ig, a „Felvidéki Közlöny“-nek 1874—1875-ig, a „Gömör“-nek 1874—1875-ig, a „Rozsnyói Híradó“-nak 1875—1876-ig, a „Nógrádi Lapok“-nak 1876-ban, a „Békésmegyei Híradó“-nak 1876—1880-ig, a „Gömöri Híradó“-nak 1876-ban, „A mi Otthonunk“-nak 1893 óta, az „Őrálló“-nak 1894 óta, a „Prot. Népkönyvtár“-nak 1887-ben, a „Prot. árvaházi képes Naptár“-nak 1887 óta, a „Vallás és Egyház“-nak 1894 óta, a „Bártfa és Vidéke“-nek 1894 óta, a „Pallas Nagy-Lexikoná“-nak 1893 óta, a „Protestáns Pap“-nak 1880 óta, a „Magyar prot. egyh. és iskolai Figyelő“-nek 1880—1884-ig, az „Ev. lelkesítő társ“-nak 1881—1884-ig, a „Sárospataki Lapok“-nak 1882—1888-ig, az „Eperjesi Lapok“-nak 1883—1887-ig, a „Sárosmegyei Közlöny“-nek 1883—1885-ig; d) írt: A „Heti Postá“-ba 1869. A „Hazánk s a Külföldbe 1870. Az „Üstökösbe“ 1871. A „Függetlenségbe“ 1882. A „Budapesti Hirlapba“ 1883. Az „Ev. egyház és iskolába“ 1884 óta. A „Vasárnapba“ 1885. A „Pesti Hirlapba“ 1894. *Hörk József a következő nevek, jegyek alatt írt: Hörk József: a „Protestáns egyházi és iskolai lap“: 1868. 45., 1869. 1., 1871. 26., 1874. 48., 1875. 15., 16., 26., 41., 1879. 24., 32., 33., 41., 42—49., 1880. 3., 4., 32., 44., 45., 1881. 6., 37., 42., 51., 1882. 24., 27., 30., 33., 35., 1883., 1884. 15., 18., 32., 1886. 51., 1887. 45., 49., 51., 1888. 16., 33., 1891. 50., 1892. 51., 52., 1894. 39., 1895. 23., 42., stb., 1896. 28., 33. „Heti Posta“ 1869. 23. „Hazánk s a Külföld“ 1870. 31. „Nógrád“ 1872. 1., 17., 20. „Egyetértés“ 1886. 274. „Losonczyi Lapok“ 1873. 30—34., 1874. 7., 8., 12., 14., 21—30., 32—41., 44., 48., 50., 51., 1875. 1—7., 10—16., 18—19—22., 26., 35—36., 37—43. „Békésmegyei Híradó“ 1879. 39., 1880. 9., 11—13., 20—21., 25—26., 27., 33., 47., 48—50., 52. „Eperjesi Lapok“ 1884. 10—11., 1885. 51., 52., 1886. 1., 2., 3., 25., 40. „Sárosmegyei Közlöny“ 1883. 32., 34. és 1885-ben. „Protestáns Pap“ 1880. II. füzet, VIII. füzet, XI. füz. 1881. V. füz. 1886. X. füz. „Pesti*

Napló" 1887. 128. „Protestáns árvaházi képes Naptár" 1887., 1888., 1892., 1894., 1895. „A mi otthonunk" 1893. 19., 20., 23., 24., 25., 1894. 43., 44. „Óráló" 1894. 12., 13., 14., 16., 17., 18., 19., 20., 29., 52., 53. „Protestáns Népkönyvtár" 1887. III., V., VII., X. füz. „Vallás és egyház" 1894. III., VI., VII. füz. „Bártfa és Vidéke" 1894. 36., 37. „Ev. egyház és iskola" 1896. 38., 39. „Magyar prot. egyházi és iskolai Figyelő" 1880. III. és IV. füz. „Sárospataki Lapok" 1882. 20., 21., 1883. 1—5., 1884. 31—35., 1888. 1., 2., 3. „Függetlenség" 1882. 57. „Vasárnap" 1885. 35., 36. *Tőparti*: „Losonczyi Lapok" 1873. 6., 13., 17., 18., 1874. 8., 49., 1875. 6., 19., 27., 50. „Gömöri Lapok" 1874. 19. „Felvidéki Közlöny" 1874. 25., 41. „Gömör" 1875. 1., 18., 41. „Rozsnyói Híradó" 1875. 7., 9., 20., 22., 27., 41. „Békésmegyei Híradó" 1879. 17., 1880. 25. „Gömöri Híradó" 1876. *Tamásy József*: „Heti Posta" 1869. 3. *H. J.*: „Békésmegyei Híradó" 1880. 14., 36., 37., 38. „Protestáns egyházi és iskolai Lap" 1884. 26. „Losonczyi Lapok" 1875. 27. *H—k.*: „Budapesti Hirlap" 1883. szept. 16. „Sárospataki Lapok" 1883. 1—5. „Sárosmegyei Közlöny" 1883. 32. *H.*: „Losonczyi Lapok" 1874. 39. „Ev. egyház és iskola" 1886. 16. □: „Losonczyi Lapok" 1874. 18—20., 21—30., 32—41., 46—47., 49., 50—51., 1875. 1., 2., 9. 10., 18., 33—34., 36., 37—41., 46., 49. *Referens*: „Losonczyi Lapok" 1875. 14., 15., 19., 23., 25., 39., 40., 41—42., 48., 49., 52. „Nógrádi Lapok" 1876. 38. =*f*: „Losonczyi Lapok" 1874. 33—34. *h... Ó*: „Losonczyi Lapok" 1875. 45., 33. —*r—z—*: „Losonczyi Lapok" 1875. 45. „Protestáns egyházi és iskolai Lap" 1879. 24. „Ev. egyház és iskola" 1886. 39. —*r—*: „Losonczyi Lapok" 1875. 46. Egy leendő tag: „Nógrád" 1871. 2. Egy jelen volt: „Nógrád" 1872. 25. *Málnapataki H. J.*: „Bártfa és vidéke" 1894. 39., 40., 41. *Hörk*: „Pallas Nagy Lexikona" 1893. I., II., III., IV., 1894. V. VI., VII. köt., 1895. VIII., IX., X., XIII. köt. „Egy tanár" P. E. J. L. 1892. 50., 51. „Az ev. Egyh. és Isk.-ban közölt terv írója." „Ev. egyh. és iskola. 1894. 11. *Egy munkatárs*: „Nógrád" 1872. 26. *a L. L. egy hü olvasója*: „Losonczyi Lapok" 1875. 1., 21., 27. *A koldus história írója*: „Losonczyi Lapok" 1875. 33. *Nőegylet titkári hivat.*: „Nógrádi Lapok" 1876. 11. *k—f.*: „Protestáns egyházi és iskolai lap" 1873. jún. hó. —*k.*: „Prot. egyházi és iskolai lap" 1884. 8. *Név és jegy nélkül*: „Üstökös" 1871. 1—27. szám. „Gömör" 1875. 9., 19. „Felvidéki Szemle" 1894. 84. „Losonczyi Lapok" 1875. 45. „Prtot. egyházi és iskolai Lap" 1880. 3., 38., 44., 1882. 27., 1883. 38., 1884. 38., 1887. 48. „Ev. egyház és iskola" 1888. 44., 1894. 15., 43., „Békésmegyei Híradó" 1880. 6., 7., 10., 14., 15., 17., 35—36., 38., 50. „Eperjesi Lapok" 1883. 38., 1884. 23., 1885-ben többször. „Sárosmegyei Közlöny" 1883. 32. „Óráló" 1894. 30. „Budapesti Hirlap" 1883. szept. havában (256?). Eltekintve szerkesztői működésétől, midőn p. o. az „Eperjesi Lapok"-nál 1881. jan. 1-től júl. 1-ig mindent át kellett dolgoznia, a miről külön jegyzék fel sem vehető s eltekintve önálló (4, 6¹/₂, 22, 1¹/₂, 25, 2, 1¹/₂, 3, 8, 17, 5¹/₂, 1, 2¹/₂, 1¹/₂, 3, 55

ives) munkáitól eddigi nagyobb cikkeinek száma *meghaladja a 400-at.*
Hörk József nevezetesebb cikkei időrendi sorrendben: Az egyházé vagy az államé az iskola. Protestáns egyh. és iskolai lap. 1869. 1. szám. A visszatört bosszú (beszély). Heti Posta. 1869. 3. sz. Jupiter a magyarországi tót nép közt. Hazánk s a Külföld. 1870. 31. sz. Politika a szószéken. Prot. egyh. és isk. lap. 1871. 26. Az ismétlő iskoláról. Nógrád. 1872. 17. sz. Patak fürdőről. Nógrád. 1872. 20. sz. Koldus história. Losonczy Lapok. 1874. 7. sz. Egy délelöttöm Bécsben. Losonczy Lapok. 1874. 8. sz. Kubinyi Ferencz. Losonczy Lapok. 1874. 14. Husvét. Losonczy Lapok 1874. 14. sz. Pünkösöd. Losonczy Lapok. 1874. 21. sz., átvéve Békésmegyei Híradó. 1880. 20. sz. A megkövült ara. (eredeti beszély). Békésmegyei Híradó. 1874. 22—29. sz. A társadalom hanyatlása, vezérezikk. Békésmegyei Híradó. 1874. 35—37. sz., átvéve „Régi dal“ czímmel. Békésm. Hír. 1880. 36—38. sz. Alakítsunk tűzoltó-egyletet. Békésm. Hír. 1874. 38—39. sz. Halottak napján. Békésm. Hír. 1874. 44. sz. A protestáns papság jövője (vezérezikk). Protestáns egyházi és iskolai lap. 1874. 48. sz. Losonczy tollrajzok: A kuvik. Felvidéki Közl. 1874. 41. sz. Karácsonyról-karácsonyra. Losonczy Lapok. 1874. 51. sz. Újév napján. Losonczy Lapok. 1875. 1. Losonczy tollrajzok: Gyöngyház úr. Gömör. 1875. 1. sz. Sebestyén (tört. ered. beszély) Losonczy Lapok. 1875. 2—7. sz. Losonczy tollrajzok: A Brodsitzer. Gömör. 1875. 8. sz. Az ipar befolyása a jellemre. Losonczy Lap. 1875. 10., 11. sz. Húsvét a magyar nép életében. Los. Lap. 1875. 13. sz., átvéve a Békésmegyei Híradóban. 1880. 12. sz. A csetneki ev. kör 1591-ki határozatai. Prot. E. I. L. 1875. 15., 16. sz. Hm! (eredeti beszély). Los. Lap. 1875. 18—22. sz. A legszebb aglegény. Gömör. 1875. 18. L. L. 1875. 19. sz. Los. tollrajzok: Dévai Párducz. Gömör. 1875. 19. sz. Los. koldus. Los. Lap. 1875. 33. sz. Műveltség. Los. Lapok. 1875. 63. sz. Napjaink nyomora (vez. czikk). Los. Lap. 1875. 37—38. sz. Cselédviszonyaink. Los. Lap. 1875. 37—38. sz. Losonczy tollrajzok: A csamangó. Gömör. 1875. 41. A tűzoltó egyletről. Losonczy Lapok. 1875. 40—42. sz. Egy óra az óvodában (irányczikk). Los. Lap. 1875. 43. sz. Halottak estéje (vers). Losonczy Lapok. 1875. 45. sz. Legyünk reálisak (vez. czikk). Los. Lap. 1875. 47. sz. Törvénytisztelet. (vez. czikk). Los. Lap. 1875. 46. sz. Egy darab történet a közelmúlt időből. Békésmegyei Híradó. 1879. 17. sz. Az ev. isteni tisztelet alapelvei. Prot. E. I. L. 1880. 3. sz. A szepes-sárosi ev. agenda (1656.). Prot. E. I. L. 1880. 3., 4. A hiven teljesített kötelesség (beszéd). Ev. lelkésztrár. 1880. II. füz. A nagyok (N. Sándor, J. Caesar, N. Károly, Harunnal Rasdád, IV. Henrik és VII. Gergely, N. Alfréd, A keresztes-háborúk, I. Barbarossa) Frigyes, III. Abd-Errahmann, Habsburgi Rudolf, I. Miksa s a fölfedezések). Békésm. Híradó. 1880. 6., 7., 9—15., 17., 21., 25—27., 33., 35., 36., 38., 50., 52. sz. Miért oly kevés mai nap a boldog ember? Prot. Pap. 1880. V. füz. Expresse. Békésmegyei Híradó. 1880. 14. sz. A prot. népiskol. vallástanítás módszertana. M. prot.

egyh. s isk. Figyelő. 1880. III., IV. füz. Lassan a bizalommal. Prot. Pap. 1880. VIII. füz. Az ev. egyet. theol. akadémiáról. Prot. E. I. L. 1880. 38. sz. Tételek a n.-váradí vitázók számára. 1545. Prot. E. I. L. 1880. 44., 45. Beszéd I. Adventre. Prot. Pap. 1880. II. füz. Mire van szükségünk? (vez. czikk). P. E. F. L. 1880. 48. Mire van szükségünk? (újra). P. E. F. L. és 1881. 6. sz. A csepregi colloquium 1591. P. E. F. L. 1881. 37. Az újabbkori theologus nevelés alapelvei. P. E. I. L. 1881. 51. Hová mégy? (beszéd). Ev. lelkészi tár. 1881. XI. füzet. Deprecatio beszéd. Prot. Pap. 1881. — A szószék aesthetikája. Sárospataki Lapok. 1882. 20—21. Caveant consules (vezér czikk). P. E. I. L. 1882. 24. Az egyházi ének ügye a tiszai kerületben. P. E. I. L. 1882. 33. Isteni segedelem (beszéd). Ev. lelkészi tár. 1883. X. füz. A vallás és az emberi tudás határai. Sárospataki Lapok. 1883. 1—5. Vandrák András (vez. czikk). Sárosm. Közlöny. 1883. — Felirat Kossuth Lajoshoz. Sárosm. Közlöny. 1883. — A magyarság nyomai Sárosmegyében. Eperjesi L. 1884. 10., 11. Goethe vallásos világnézete. Sárospataki Lapok. 1884. 31—35. A reformáció és az iskola. P. E. I. L. 1884. 32. Az egyedülétről. Vasárnap. 1885. 35., 36. Benczúr József életrajza. Egyetértés 1886. 274. sz. Eperjesi Lapok. 1886. 40. Beszéd Kramarsik Károly jubileumán, Rozsnyón. Eperjesi Lapok 1886. 25. Deprecatio beszéd. Protestáns Pap. 1886. X. füz. Mese egy vén emberről. Prot. árvaházi kép. Naptár. 1887. Aszszonyok babonája, férfiak előítéletei. Prot. Népkönyvtár. 1887. III. füz. A magyar prot. irodalmi társaság P. E. I. L. 1887. 51. sz. (átvette a Brassó 1888. 16. sz.). A magy. prot. irod. társ. születésnapjára. P. E. I. L. 1888. 16. sz. Emlékbeszéd Czékus István felett. Emlékünnepély. 1890. (füz.) Egy kép a rég múltból. (Tört. elbeszélés. Wéber Heléna.) Prot. árv. képes naptár. 1892. Elbeszélések a magyarhoni protestánsok üldöztetése szomorú korszakából (6 kép). A mi otthonunk. 1893. 19—25. Ágostai hitvallás. Pallas Nagy Lexikona. 1893. I. k. Collegiumi igazgatói iskolai évnitő beszéd. Ev. egyh. és isk. 1893. 39. sz. Palóshy Gábor. (Tört. elbeszélés.) Őrálló. 1894. 12—14., 16—20. Elnöki beszéd, Jókai Mór 50 éves írói jubileumán. Protestáns Pap. 1894. 39. A szabadságban álljatok meg. (Tört. elbeszélés. Saphun Gy.) Prot. árv. képes Naptár. 1895. Beszéd a Kossuth Lajos gyászünnepélyen. . . . Kossuth Lajos Eperjesen, füzetben 1894—5. Női alakó a biblia s a kereszténység köréből. Vallás és egyház. 1894. 6. 7. füz. Intő beszéd a tanuló ifjúsághoz. P. E. I. L. 1895. 23. sz. Iskolai évnitő beszéd. P. E. I. L. 1895. 42. A „Collegium Rákóczyanum“. P. E. I. L. 1896. 28—33. A „Collegium Tökolianum“. E. E. I. 1896. 38—39. **UGYANÓT** levelező tagul ajánlotta 1887-ben **Hunfalvy János** rendes tag következő szavakkal: „Hörk József az eperjesi collegiumban működő theologiai és jogakadémiai tanár, született 1848-ban Likéren, Gömör-Kishont vármegyében. Az irodalmi téren már 1868-ban kezdett működni, különböző fővárosi és vidéki lapokban és folyóiratokban, leginkább szépirodalmi dolgozatokat közölt,

ezután inkább a tudományos irodalom felé fordult. Nyolcz önálló nagyobb műve, három theologiai tartalmú, a következő négy pedig történelmi és böleseleti: 1. A művészet befolyása a társas életre. Eperjes, 1883. 2. A sáros-zempléni evang. esperesség története. Kassa, 1885. 3. Em-léklap az eperjesi evang. templom és collegium visszaszerzésének 100 éves öröm-ünnepélye alkalmából. Kassa, 1885. 4. A nőről s a nő hármias hivatásáról. Kassa, 1886. Jelenleg „A tiszai kerület püspökei“ ezimű művön dolgozik. Sokkal nagyobb munkásságot fejtett ki a lapirodalomban. Több éven át szerkesztette a „Losonezi Lapokat“ s az „Eperjesi Lapokat“; továbbá 16 különböző lapnak és folyóiratnak dolgozótársa s ezenkívül egyes cikkeket még hét más lapban is közölt. Hörk József a tanári pályán is nagy sikerrel működik. Mind tanári, mind irodalmi munkásságáért megérdemli, hogy a T. Akadémia levelező tagjai sorába fölvegye.“

Dr. **LÁNCZY GYULA** egyetemi tanárt l. tagul ajánlja Szilágyi Sándor r. tag. Dr. Lánczy Gyula, a budapesti tudományegyetemen a világtörténet középkorának nyilv. rendes tanára, már régi munkása a tudománynak. Politikai, jogböleseleti, állam- és közigazgatásjogi s történelmi művei már régebben felköltötték a M. T. Akadémia figyelmét s irányították feléje a bizalmát. Irodalmi működésének a súlypontja a történetírás terére esik. Miért is mellőzve ezúttal nem szigorúan történeti tárgyú műveit — a melyek pedig szintén becses termékei az irodalomnak — csak azon munkáit említem meg, a melyekkel a hazai és a világtörténetet gazdagította: 1. Széchenyi Pál kalocsai érsek és a magyar nemzeti politika 1642—1710. (Pályanyertes tanulmány. Századok. 1882.) 2. Eszmetöredékek a Rákóczi-féle fölkelés történet-politikai jelentőségéről. 3. A történelmi módszerről. (Századok. 1885.) 4. Történelmi kor- és jellemrajzok. 1890. 5. A felső oktatás reformja s az új magyar közműveltség. 6. A harmadik egyetem kérdése és felső oktatásunk reformja. 7. A magyarság az Árpádokkorában a Tört. Társulatban tartott felolvasása általános figyelmet ébresztett. (Beöthy: Magy. irod. tört. I. 1893.) 8. Sienai dolgok — Magyarország és Sienai sz. Bernardino, Capistrán János és II. Pius pápa. (Századok. 1895.) A M. T. Akadémia II. osztályában középkori történelmi tanulmányaiból egy izben, a Magyar Történelmi Társulat ülésén meg úgy hazai, mint világtörténeti tárgyú értekezéseket több izben olvasott fel, s így ezen alakban is részvett a történettudomány terjesztésében és fejlesztésében. S e helyütt külön is hangsúlyozom, hogy a történeti congressuson felolvasott tanulmányával (A történelmi módszerről) kiváló elismerésben részesült. S úgy ez, mint többi dolgozatai is arról tanuskodnak, hogy szerzőjük a tudásnak elismerésre méltó magaslatán áll, elméletileg és gyakorlatilag képzett írói érzékkel, éles kritikával s ügyes feldolgozó képességgel. Még egy körülményre bátorodom tisztelt kollegáim figyelmét felhívni. Lánczyt európai műveltsége helyes kritikai felfogása ismere-

teinek sokoldalúsága teljesen képessé teszük arra, hogy az akadémiának pályaművek megbirálánál hasznos szolgálatokat tegyen e sokoldalú ismerettel bíró komoly gondolkodó tudós. Kétségkívül méltó érdemet jutalmazna meg és hivatott szakférfiúval egészítené ki sorait a M. T. Akadémia, ha őt diszes soraiba választaná. Miért is Láncey Gyulát a M. T. Akadémia II. osztályának B) (történettudományi) alosztályába levelező tagul melegen ajánlom. — **UGYANÓT** ajánlja Békefi Remig I. tag. *Dr. Láncey Gyula* egyetemi nyilv. r. tanár művei a következők: 1. A felső oktatás reformja s az új magyar közműveltség. 1879. 2. A faluközösség eredete (Ősi család és tulajdon). 1881. 3. Széchenyi Pál kalocsai érsek és a magyar nemzeti politika. 1642—1710. 4. Eszmetöredékek a Rákóczi-féle felkelés történetpolitikai jelentőségéről. 1882. 5. Adalékok alkotmányunk reformkorszakához. 1880. 6. Endymion. 1881. 7. A harmadik egyetem kérdése és felső oktatásunk reformja. 1883. 8. A közigazgatási bíráskodás szervezéséről Magyarországon. 1883. 9. Báró Kemény Zsigmond. Jellemrajzi vázlat. 1888. 10. A történelmi módszerről. Századok. 1885. 11. Történelmi kor- és jellemrajzok. 1890. 12. A közigazgatási bíróság törvényjavaslatáról. 1894. 13. A magyarság az Árpádok korában. Beöthy, Irod. tört. 1893. I. 14. Sienai dolgok — Magyarország és Sienai sz. Bernardino, Capistrán János és II. Pius pápa. Századok. 1895. 15. Die Entwickelungs-Geschichte der politischen Reformideen in Ungarn. Litter. Berichte aus Ungarn. I. 1877. 16. A világtörténet középkorából több fejezet kéziratban. Ezek egyikét V. Coelestin és a Spiritualisok (Franciscanus secta) czim alatt a M. T. Akadémia II. osztályában be is mutatta és fölolvasta. 17. A Budapesten lefolyt nemzetközi orvosi congressuson francia nyelvű szabad előadást ily czimen tartott: „Psychopathikus tömegjárványok a középkorban“. — Irodalmi termékeinek mérlegelése azon meggyőződésre vezet, hogy létrehozójuk alaposan képzett szaktudós, a ki ismereteinek s munkálkodásának javarészevel a történettudomány mezején mozog, de éles szemekkel tekint be a jogtudomány, politika és bölesészet körébe is. A hazai és a nyugateurópai irodalom termékein kiművelt szelleme a tárgyat mindig magas szempontból s önálló felfogással vizsgálja. Az oknyomozást, az irányezsmék hatásának és a benső kapcsolatok összefüggésének megállapítását a történelmi vizsgálódás módszerének pontos figyelembe vételével végezi; s így igazolja, hogy, míg a történetírás elméleti körében a bonyolultabb problémák megfejtése is sikerül neki: addig a gyakorlati tudomány terén ezeket érvényesíteni is tudja. Leginkább világtörténeti, középkori és hazai tárgyú történelmi műveinél tűnik ki, mily nagy háttérrel s mennyi új vonatkozással rajzolja meg a szereplő személyeket, az intézményeket és a korviszonyokat. S ebben kiváló segítségére van az a széleskörű eruditio, melynek megszerzésére, mint a világtörténelem középkorának az egyetemen szaktanára, idejének jelentékeny részét szenteli; s a mely egyúttal nagy szellemi tőke és nyílt biztosíték, hogy történetírásunknak eddig még eléggé meg nem

világított részét, a világtörténelem középkorát nagyszabású művekkel gyarapítja ezentúl is. Mind a multnak bevégzett munkája, mind a jövő biztos reménye teljesen érdemesítik tehát őt, hogy a Magy. Tud. Akadémia II. osztályának B) alosztályába *levelező tagnak* melegen ajánljam.

Dr. **SZENDREI JÁNOS**-t, a rég. és embertani társulat titkárát s miniszteri titkárt *levelező* tagul ajánlja **BÁRÓ NYÁRY JENŐ** tiszteleti tag. Szendrei János született 1857. márczius 28-án. Végezte a jogi és bölcsészeti tanulmányokat, a régészeti tudományok tudora, több éven át a M. N. Múzeum régiségtárának volt tisztviselője. Az orsz. régészeti és embertani társulat s a műbarátok körének titkára, a műemlékek országos bizottságának beltagja, a M. Tud. Akadémia Archaeologiai és hadtudományi bizottságának kültagja, a magyar történelmi és a magyar heraldikai és genealogiai s a néprajzi társulatok választmányának és végül Budapest főváros régészeti szakbizottságának tagja. Irodalmi működését 1874-ben, tehát 22 évvel ezelőtt kezdte meg hírlapi dolgozatokkal. a) Önálló nagyobb művei: 1. A képzőművészet remekéi. Kiadja Diwald Károly, 1882—1886. 4 kötet. Folio. Budapest 240 képpel. 2. Meisterwerke der bildenden Kunst. Budapest, 1883., 1884. Folio. 2 kötet. 3. Arcydzieta Sztuki Plastyczej (lengyel). Budapest, 1884—1885. 2 kötet. 4. Miskolcz város története és egyetemes helyirata., I. k. Miskolcz, 1885. 4-r. 436 lap. III. k. okmánytár, 1890. 602. lap. (II. kötet sajtó alatt.) 5. Borsodmegye östelepei. Budapest, Franklin-nyomda, 1884. 8-r. 1 kötet. 6. Országos magyar történeti ötvösmű kiállítási emlék. Budapest. 1884. n. 8-r. 1 kötet. 7. Dürer Albert élete és művészete. Albrecht Dürer's Leben und Wirken. Kiadja Diwald, képes táblákkal. Franklin, Budapest, 1885. Folio. 1 kötet. 8. Dalmácia középkori műemlékei Eitelbergtől. Budapest, Franklin-társ., 1886. 8-r. 1 kötet. 9. Az régiség tudományának hajdani állapota. stb. régi magyar nyelven. Budapest, Franklin, 1885. Folio. 1 kötet. 10. Dürer Albert származása és művészete. Három táblával. Budapest, Franklin, 1886. 8-r. 1 kötet. 11. Képes Kalauz az országos nőipar-egyesület javára az iparművészeti múzeum helyiségeiben rendezett gyűrű-kiállításához. Budapest, Franklin, 1888. 8-r. 62 lap, 1 kötet. 12. Albert Dürer's Abstammung und Kunstthätigkeit. Budapest, Franklin, 1888. 8-r. 1 kötet. 13. Catalogue descriptif et illustré de la Collection de Bagues de madame Gustave de Tarnóczy. Avec 300 gravures. Paris, A. Lévy, 1889. LVI. és 284 lap, 8-r. 14. Az orsz. Régészeti és Embertani Társulat Évkönyve. 1886—1888. Budapest, 1889. n. 8-r. 127 lap. 15. A gyűrű történelmi és műtörténelmi szempontból. Budapest, 1890. 16. A képzőművészet remekéi. Második átdolgozott kiadás. Budapest, 1892. 2 kötet. 17. Magyar viseletképek czimeres leveleinkben. 105 képpel. Budapest, 1892. 18. A műbarátok körének Évkönyve. 1894. Budapesten, 1895. 19. Konstantinápolyi élet. Budapest, 1896. n. 4-r. 24 lap, 2 melléklet és 20 képpel. 20. Magyar díszítmények,

tanulmány. Budapest, 1891. 24 lap, 2 tábla, 30 kép. 21. Magyar hadtörténelmi emlékek az ezredéves országos kiállításon. A hadtörténelmi csoportbizottság megbízásából. Kilencszáz képpel. Kiadja a kereskedelmi m. kir. miniszter, mint az ezredéves kiállítás országos bizottságának elnöke. Budapest, 1896. 915 lap, n. 8-r. 22. Ungarische Kriegsgeschichtliche Denkmäler in der Millenniums-Landes-Ausstellung. Im Auftrage der Commission für die Kriegshistorische Gruppe. Mit neunhundert Abbildungen. Herausgegeben von kgl. ung. Handelsminister, als Präses der Landes-Commission für die Millenniums-Ausstellung. Budapest, 1896. 980 lap, n. 8-r. b) Nagyobb értekezések és czikkek szakfolyóiratokban. 1. Borsodmegye őstelepei. Archaeologiai Értesítő. 1879. évf. 35 lap. 2. Őskori ércbányászat nyomai Borsodban. U. o. 1879. évf. 3. Miskolcz város évkönyveiből. U. o. 1879. évf. 4. A Nagykőrösi régészeti ásatások. U. o. 1879. évf. 5. viski ásatás. U. o. 1880. évf. 6. A muhi ásatás. U. o. 1881. évf. 7. Felső-magyarországi régiségek. U. o. 1882. évf. 8. Ásatások a diósgyőri barlangokban. U. o. 1882. évf. 9. Egy népszerűtlen könyv. Válasz Réthy kritikájára. U. o. 1885. évf. 10. János festő sirköve. U. o. 1886. évf. 11. „A művészi ipar“ könyvismertetés. U. o. 1886. évf. 12. A Károlyiak kincsei a XVI. és XVII-ik században. U. o. 1887. évf. 13. Néhaj Ipolyi Arnold gyűjteménye. U. o. 1887. évf. 14. Csoma József régiséggyűjteménye. 1 közl. U. o. 1888. évf. 15. A telepítési kérdéstről. Századok. 1883. évf. 16. A rumánok eredetéhez. U. o. 1883. évf. 17. Megyei élet, adózási és árviszonyok Borsod vármegyében a XVI. és XVII-ik században. U. o. 1883. évf. 18. Versecz város története. U. o. 1888. évf. 19. Egy megbukott görög boltos a XVII-ik században. U. o. 1888. évf. 20. Jelentés a szamos-völgyi régészeti útról. Az orsz. régészeti és embertani társulat évkönyvében. 1885. 21. Izraelita egyházi szerek. A magyar történelmi ötvösmű-kiállítás lajstromában 1884. 22. A viski (mármaros) csúcsives templom. Egyházművészeti Lapok. 1880. évf. 23. Borsodmegyei számadás 1697-ből. Történelmi Tár. 1885. évf. 24. Magyarország czimertára. Turul. 1883. évf. 25. Pecsétnyomó a XIV. századból. U. o. 1883. évf. 26. Pecséttani adalékok. U. o. 1883. évf. 27. A Miskóczenemzetség. U. o. 1884. évf. 28. Szeged város czimere és pecsétje. 1884. évf. 29. Miskolcz czimere. 1885. évf. 30. Négy magyar levél a XVI-ik századból. 1886. évf. 31. Homonna város pecsétnyomója a XV-ik századból. U. o. 1888. évf. 32. A lovasság szervezése Magyarországon a hétéves háborúk idejében. Hazánk. 1887. évf. 33. Régi magyar megfigyelések. Természettudományi Közlöny. 1888. évf. 34. Tokaj városának hadi felszerelése 1649-ben. Ludovica Közlöny. 1888. évf. 35. Váraink rendszere és fölszerelése a XVI. és XVII-ik században. 3 közlemény. Hadtörténelmi Közlemények. 1888. évf. 36. Hadtörténelmi okmánytár. 6 darab okmány. Hadtörténelmi Közlemények. 1888. évf. 37. Szolnok eleste 1552-ben. Hadtörténelmi Közlemények. 1889. évf. 38. Egy XVII-ik századbeli magyar huszár-ezredes szerződtetése. U.

o. 1889. évf. 39. Magyar hadiszabályzatok és utasítások a XVII-ik században. U. o. 1889. évf. 40. Hadtörténelmi okmánytár. U. o. 1889. évf. 41. Az ecsedi vár 1619-ben. U. o. 1890. évf. 42. A sárospataki és gyulafehérvári ágyúöntő házak a XVII-ik században, I. Rákóczi Ferencz idejében. U. o. 1891. évf. 43. Katonai szerződés-levél a nagy török háborúk idejéből. U. o. 1891. évf. 44. A velikai vár fölszerelésének jegyzéke. 1491. márczius 9. U. o. 1891. évf. 45. Magyar hadtörténelmi emlékek a külföldi múzeumokban. U. o. 1893. évf. 46. Czímeres nemesi levelek Borsod vármegye levéltárában. Turul. 1890. évf. 47. Wesselényi Ferencz peesétgyűrűje. U. o. 1890. évf. 48. Zólyom város peesétje U. o. 1891. évf. 49. A Leszteméri-család czímeres levele 1422-ből. U. o. 1891. évf. 50. Török Katalin bűnpöre (a bübajosság történetéhez a XVII-ik században). Történelmi Tár. 1891. évf. 41. A czéhek történetéhez. U. o. 1891. évf. 52. Anabaptista eredetű régi alakú himzések. Művész ipar. 1889. évf. 53. Magyar díszítmények. U. o. 1891. évf. 54. A keleti és nyugoti művészet hatása a magyar díszítményekre. U. o. 1892. évf. 55. A Kapiak családi levéltára. Századok. 1890. évf. 56. Párhuzam négy magyarországi vár hadi fölszerelése között a XVI. és XVII-ik században. Ludovica Akademia közlönye. 1892. évf. c) Kisebb hirlapi cikkek. Tárca. 1. A nagykörösi régészeti ásatásokról. Pesti Napló. 1879. évf. 2. Bártfa. U. o. 1881. évf. 3. Sárosból. U. o. 1881. évf. 4. A renaissance hazánkban U. o. 1881. évf. 5. Vasvári Pál. U. o. 1882. évf. 6. Rafael. U. o. 1882. évf. 7. A Múcsarnokból. U. o. 1882. évf. 8. Az országos ötvösmű-kiállítás. U. o. 1884. évf. 47., 48., 49. sz. 9. A múcsarnokból. U. o. 1884. évf. 10. Oroszország és hazánk. U. o. 1884. évf. 11. A Ludoviceum. U. o. 1884. évf. 12. Archaeologia séták. U. o. 1884. évf. 206., 213., 235. sz. 13. Beteljesedett. (Munkácsy festménye). U. o. 1884. évf. 14. Sáros, Borsod, Erdély. U. o. 1884. évf. 15. A múcsarnokból. U. o. 1884. évf. 16. A múcsarnokból. U. a. 1884. évf. 17. A múcsarnokból U. o. 1885. évf. 18. A művészetek története I., II. U. o. 1885. évf. 38., 45. sz. 19. A művészet a kiállításon. U. o. 1885. évf. 123., 126., 128. sz. 20. A többszörösítő művészetek. U. o. 1885. évf. 132., 135., 148. sz. 21. A nemzetközi műkiállítás 1. U. o. 1885. évf. 160., 162. sz. 22. Nemzeti ipar, magyar stil. U. o. 1885. évf. 23. Magyar történelmi képek. U. o. 1885. évf. 24. Művészet a magyar házi iparban, U. o. 1885. évf. 202., 206., 207. sz. 25. Nemzetközi műkiállítás. II. U. o. 1885. évf. 226., 329. sz. 26. A magyar majolika. U. o. 1885. évf. 27. Erdély. U. o. 1885. évf. 28. Verescsagin. U. o. 1886. évf. 29. Mozart végperezzei. U. o. 1886. évf. 30. Budavár visszafoglalása 1686. szept. 2-án. U. o. 1886. évf. 31. A múcsarnokból. U. o. 1886. évf. 32. Báthori Erzsébet. U. a. 1886. évf. 33. A képzőművészeti társulat jubileuma. U. o. 1886. évf. 34. A király a múcsarnokban. Tárca. U. o. 1886. évf. 35. A múcsarnok jubilaris kiállítása. U. o. 1886. évf. 36. Báthory István. U. o. 1887. évf. 37. A szolnoki eklézsia. U. o. 1887. évf.

38. A műcsarnokból. U. o. 1887. évf. 39. Deák Ferencz szobra. U. o. 1887. évf. 40. A műcsarnokból. U. o. 1887. évf. 41. Arany János szobra. U. o. 1887. évf. 42. A festészet remekei Magyarországon. U. o. 1888. évf. 43. A műcsarnokból. U. o. 1888. évf. 44. Török világ Magyarországon. Ellenőr. 1882. évf. 45. Aquincum fürdői. U. o. 1882. évf. 46. Buda. Tárca. Nemzet. 1883. évf. 47. Budapest főváros nyilvános vízművei. U. o. 1883. évf. 48. Régészeti ásatás a Muhi pusztán. U. o. 1883. évf. 49. A magyar majolika. U. o. 1883. évf. 50. Királyi aján-dék. Tárca. U. o. 1886. évf. 51. Ipolyi Arnold munkái. U. o. 1887. évf. 52. A gyűrű és multja. U. o. 1888. évf. 53. A toll. Tárca. Fő-városi Lapok. 1885. évf. 54. A miskolezi vész. Vasárai Ujság. 1878. évf. 55. A miskolezi ref. egyház legrégebb kelyhe. U. o. 1880. évf. 56. A sakkozó gép. U. o. 1881. évf. 57. Az országos történeti ötvös-műkiállítás. U. o. 1884. 8., 9., 10. sz. 58. Az orsz. történeti ötvös-műkiállítás. Magyar Ifjúság. 97—102. lap. 59. A jog- és államtudo-mányok tanrendszerének reformja. Egyetértés. 1879. évf. 17., 18. sz. 60. Magyar történeti életrajzok. U. o. 1884. évf. 61. Szolnok város multjából. Szolnoki Híradó. 1887. évf. 62. A régi Muhi város romjai között eszközölt ásatások. „Miskolcz“ 1879. évf. 38., 39., 40., 41. sz. 63. A török hódoltság kora Miskolcz város történetében. U. o. 1882. évf. 63., 64., 65. sz. 64. Miskolcz ipartörténetéhez. Közgazdaság. 1880. évf. 4., 6., 10., 11., 12. sz. 65. Krisztus Pilátus előtt. Munkácsi képe. „Regelő Themis“. 1882. évf. 66. Két miskolezi bíró. Korrajz. Miskolcz és Vidéke. 1884. évf. 2—6. sz. 67. A nemzet kinesei. Jász-Nagy-Kún-Szolnoki Közlöny. 1884. évf. 68. Művészet és ipar. Tanulmány. Bor-sodmegyei Lapok. 1881. évf. 69. Reactio a társadalomban. U. o. 1881. évf. 70. Bártfai képek. U. o. 1881. évf. 71. A magyar képzőművészet. U. o. 1881. évf. 72. Egy közigazdasági jobb jövő reménye. U. o. 1882.. évf. 73. A villanyfény. U. o. 1882. évf. 74. Az ezredév megünneplése U. a. 1883. évf. 75. Ásatások a diósgyőri barlangokban. U. o. 1883. évf. 76. Miskolcz czimere. Közvélemény. 1885. évf. 77. Állam és tár-sadalom. U. o. 1886. évf. 78. A pozsony-széleskúti gyűrű lelet. Ar-chaeologiai Értesítő. 1890. évf. 79. Őskori csésze a Muhi pusztáról. U. o. 1890. évf. 80. Csabrendeki leletek. U. o. 1890. évf. 81. Meg-jegyzések Bárczay Oszkár „Családi czimerek hazai emlékeken“ című czikkére. U. o. 1894. évf. 82. Bécs—Salzburg. Tárca. Nemzet. 1890. 83. pozsonyi Ferencz József-híd. Tárca. U. o. 1890. évf. 84. A hon-foglalás (Munkácsy képe). Tárca. U. o. 1891. évf. 85. Képviselők fizetése 1848-ban. U. o. 1892. évf. 86. Magyar műkincsek. Tárca. U. o. 1894. évf. 87. Régi népdalok. Fővárosi Lapok. 1889. évf. 88. Egy bírálat értéke. Válasz. U. o. 1889. évf. 89. Régi magyar népdalok. Ethnographia 1890. évf. 90. Páris. Tárca. Zólyomvármegyei Hirlap. 1890. évf. 91. Zur Geschichte der ungarischen Tracht. Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn. 1896. évf. 92. Borbély, doktor, patikárus. Tárca. Magyar Hirlap. 1890. évf. 93. A Bessenyei-család története.

Ismertetés. Egyetértés. 1890. évf. 94. Őskori emlékek a Mátra és Bükk-hegységben. Vasárnapi Ujság. 1891. évf. 95. A művész-estély. U. o. 1892. évf. 96. Matejkó János. U. o. 1893. évf. 97. Magyar női viselet és a millennium. U. o. 1894. évf. 98. Konstantinápolyi élet. U. o. 1895. évf. 99. A török katonaság. U. o. 1896. évf. Mindezekon kívül számos emléklapban és emlékkönyvben, alkalmi kiadványokban és számos fővárosi és vidéki lapban jelentek meg tárczái, apróbb cikkei és szépirodalmi dolgozatai, melyek száma körülbelül ugyanannyi mint az itt czimileg is felsoroltaké. Ezen felül a különböző tudományos társulatok kebelében s több vidéki városban eddigelé 50 fölolvasást és előadást tartott. Élénk részt vett az 1884-ik évi ötvös-műkiállítás rendezésében és ismertetésében, 1888-ban gyűrűkiállítást rendezett, 1890-ben a közoktatásügyi kormány a hadtörténelmi múzeumok tanulmányozására külföldi tanulmányútra küldte ki, mely alkalommal Ausztria, Németország, Belgium, Olasz és Franciaország minden nevezetesebb gyűjteményét tanulmányozta. Régészeti ásatásai közül maradandó becsű eredményeket ért el a régi Muhi város romjainak föltakarása és helyfekvésének meghatározása, továbbá a nagykőrösi urna-temetők, a diósgyőri őskori barlangok, csabrendeki sírmező megásatása s a viski esúcsíves templom és a tapolezai XIII-ik századbéli apátság kiásatása, valamint Diósgyőr várának fölvételei és a budai kamaraerdei románkori templom felásatása által. Az ezredéves kiállítás alkalmából a honfoglalás korabeli emlékek fölkutatására rendezett ásatásokat az egész országra kiterjedőleg vezette, melynek eredménye másfélezer régiség lett. De legnagyobb érdemeket az ezredéves kiállítás történelmi főcsoportjának rendezése körül szerzett, mint a hadtörténelmi csoport előadója. Három éven keresztül felkutatta az egész országot, újból beutazta a külföldet. Vámbéry kíséretében két ízben járt Konstantinápolyban, összeírva az ott levő magyar emlékeket. Mintegy 7000 emlékből állította össze a hadtörténelmi csoportot. Tíz százados hadi multunk fényes képét mutatva be, végül pedig még a kiállítás alatt kiadta monumentális nagy munkáját a magyar hadtörténelmi emlékekről, mely irodalmunkban e szakra nézve kétségtelenül alapvető. Ily óriási tevékenység, kulturális történetünk minden ágára kiterjedő szorgalmas munkásság bizonyára érdemessé teszlik Szendreit arra, hogy Akademiánk tagjai sorába beválasztassék. — **UGYANŐT** a II. osztályban *levelező* tagul ismételve ajánlja Myskovszky Viktor levelező tag. Dr. Szendrei János évek hosszú során sikerrel működik a tudomány terén. Eddig 22 önálló nagyobb műve, 56 tanulmánya és értekezése s mintegy 100 cikke jelent meg. Utolsó ajánlatása óta, három éven át szakadatlan munkát fejtett ki az ezredéves kiállítás történelmi csoportjában, hol a magyar hadtörténelmi emlékekről egy 60 íves munkát adott ki, mely műve hadtörténelmi irodalmunkban alapvetőnek tekintendő.

TAGÁNYI KÁROLY orsz. allevéltárnok urat, a Magy. Történelmi Társulat, a Magy. Heraldikai Társaság ig. választmányi tagját *levelező tagul* ajánlja dr. **Fejérpataky László** r. tag. Az a minden tekintetben elismerésre és jutalmazásra méltó tudományos működés, melyet Tagányi Károly úr 1880. év óta a történelem és segédtudományai terén kifejt, nemesak érdemessé teszi őt az Akadémia elismerésére, hanem egyenesen igazságot gyakorol az Akadémia az által, hogy e kiváló kritikai tehetséggel, a legalaposabb tudással, tiszteletre méltó irodalmi tevékenységgel működő szakférfiút tagjai sorába igtatja. Irodalmi működésének érdemes voltáról bizonyosságot tesznek azok a tanulságos dolgozatok, melyeket történelmi folyóirataink, a Századok, Turul, Archaeologiai Értesítő, Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle stb. hasábjain nagy számmal tett közzé. Ezeken kívül önálló művekkel is gazdagította szakirodalmunkat, melynek éppen leghomályosabb részeit világította meg hézagot pótló tudományos működésével. Czimer-tanunknak maradandó értékű terméke a „*Magyarország czimertára*“ ezimű kiadvány, mely — sajnos — az érdemes szerzőn kívül fekvő okokból befejezetlenül maradt. (1881-től csak hat füzete jelent meg.) Az orsz. levéltárban őrzött vagy följegyzett rangemelési oklevelekről szóló, önállóan is megjelent összeállítás (Turul 1883—86), hazai heraldikánk és genealogiánk egyik alapvető forrásműve. Monographiai tanulmányai közül, csak a Nyitramegye német telepeinek eredetéről szólót (Századok 1880.) és a Szolgyagyőr eziműt említem föl (U. o. 1882); de ezeken kívül Nyitramegye múltjáról nagyobb számmal közölt dolgozatokat a Nyitram. Közöny 1886—87. évfolyamaiban; köztük a megye összes helyneveinek nyelvészet-történeti fejtegetését. Könyvismertetés formájában, de annak szokott keretét messze túlhaladva, nagyszámú tanulmányt közölt a Századok évfolyamaiban. A mit Lehoczky Beregmegyei Monographiájáról, Pesty Várispánságairól, Salamon Budapest történetéről, Csánki Történelmi földrajzáról, Karácsonyi Sz. István okleveleiről, Zimmermann Erdélyi szász oklevéltáráról, Az orosz történetírásról stb. írt, mindmegannyi önálló tanulmány, alapos tudás és éber kritika terméke. — A kulturtörténetnek a leghivatottabb művelője. A hogy a besztercei szószedet kultúrtörténeti jelentőségét méltatta, (Századok 1893.), tiszteletet keltett iránta historikusban és linguistában egyaránt. A Thurzó Szaniszló háztartása (Századok 1880.), Styl és történelem (1884, u. o.), A milieu a történelemben (1888, u. o.), A honfoglalás és Erdély (1890. Ethnographia) a művelődés történetébe vágó tanulmányaink legkiválóbbjai. Újabb időben történetírásunk legelhanyagoltabb ágára vetette tudása és tehetsége minden erejét. A Gazdaságtörténeti szemlének, e hézagot pótló és ezt kitünően betöltő folyóiratnak alapítója, főmunkatársa, majd szerkesztője. Itt jelent meg az a mély tudású dolgozata (1894.) „*A földközösség eredete Magyarországon*“, mely a mily elismerést aratott hazánkban, oly tiszteletet szerzett az írónak a külföldön. A Sybel-féle Historische Zeitschrift, a

Zeitschrift für Social- und Wirtschaftsgeschichte, a Revue internationale de sociologie, a La Riforma Sociale stb. a legelismerebb hangon szólunk róla. A jelenkor legnagyobb tudósainak egyike, Meitzen, korszakot alkotó munkájában „Siedelung und Agrarwesen“ Tagányi adatait teljes mértékben felhasználja. Mint kritikai oklevélkiadót a „Magyar erdészeti Oklevéltár“ dicséri, melynek három testes kötetét Magyarország ezeréves fennállása emlékére az Orsz. Erdészeti Egyesület adta ki. Az ajánló meg van győződve, hogy ennyi érdem, a valódi tudományos működés, a pozitív tudás és az éles kritikai tehetség az Akadémia elismerésében meg fogja kapni megérdemelt jutalmát. — **UGYANÓT** ajánlja **Thallóczy Lajos** r. tag. Tagányi Károly eszét, olvasottságát, felfogását s eddig közzétett tanulmányainak irányát tekintve, az ifjabb történetirő nemzedék egyik legkiválóbb tagja. A szó szoros értelmében kutató szellem, a modern levéltárosnak az a sikerült s egyedül helyes előképe, a ki a gondjaira bízott anyagot nemcsak ismeri, hanem megismervén, öntudatosan dolgozza fel. Régebben a levéltárnok nem volt s nem is lehetett egyéb, mint a gondjaira bízott anyagnak hű letéteményese, de nem tartozott vele, hogy az adatok lelkét is tudja. Ma a levéltáros közhivatalnok, a történetírás egyik tanítója s mindenekfelett a gondjaira bízott anyagnak első sorban hivatott közvetítője. A modern fejlődés menetének megismeréséhez mint közhivatalnok szaktudománnyal járul s mint anyagának ismeretője a tudományt szolgálja. Tagányi munkássága extensiv s mégis rendszeres. Munkássága első sorban az ország alapsejtjének: a községnek, a megyének s velük kapcsolatban a településnek tanulmányozásából indult ki. Legalaposabb ismerője Nyítramegye multjának, de nem az általánosító értelemben vett monographus, ki a csomagokban eltett iratok kivonataiból artikulált vázakat állít egybe, hanem inductíve a legparányibb megrostált részekből hozza ki az eredményt. Csakis úgy érhetett el eredményt, hogy kiváló nyelvtörténeti érzéke, czimer-tani ismerete, jártassága a magyar nemzetségek történetében istápolták széleskörű kutatásaiban. Eredetisége kiválik kritikai tanulmányaiban. Könyvismertetései nem dicséretnek avagy kifogásoknak a halmazatai, belelát az író intentióiba s megjegyzéseivel irányt jelez, útbaigazít. Alig van csak egy gyümölcsözőbb polemiánk is, mint Tagányinak az erdélyi szász oklevéltárról írott tanulmánya, melyben megmutatta, hogy a hazai földön fejlődött tudomány is lehet alapos, rendszeres és — igaz. Pedig Tagányinak a külföldi, jelesül az orosz irodalomban nagy jártassága van. Abból a körülményből, hogy tudományos ismeretköre nagy terjedelmű, folyik Tagányinak előszeretete, a történetírás általános problémái iránt. Átérzi a gondolkodás rendszereit, s eredeti észjárással tudja alkalmazni kultúrtörténelmi tanulmányaiban, melyek a magok nemében mindig egy-egy lépéssel tisztázzák a homályos kérdéseket, minő Erdélyről és a honfoglalásról írott értekezése. Munkásságának a derekát azonban gazdaságtörténelmi tanulmányai alkotják. A magyar

földközösség történetéről írott munkája töretlen úton haladt s hosszú évek fárasztó munkájának a gyümölcse. Nem kívánjuk mi mód felett való dicséretekkel elhalmozni jelöltünket, de ez a tanulmánya, ha fér is egyik-másik következtetéséhez szó, eredeti, újat ad s a mi a fő, teljesen önálló. Ezt az önállóságát a külföld jeles sociologusai is elismertették és méltatták. S ha ide értjük még mintaszerű tanulmányát, melyet az Erdészeti Oklevéltár elébe írt, az hisszük, hogy nemcsak derék munkásságot jutalmaz megválasztásával a t. Akadémia, hanem még nagy munkásságra reményt nyújtó tagot nyer Tagányi Károlyban. Munkáinak jegyzékét a következőkben adjuk: 1. *Monografiai tanulmányok*. Nyitra megye német telepeinek eredete (1880. Századok). Szolgagyőr (1882. Századok). Számos kisebb-nagyobb czikk Nyitra megye történetéről a „Nyitra megyei Közlöny“-nek 1886—88. évfolyamában, köztük a megye összes helyneveinek nyelvészeti-történeti fejtegetése. 2. *Czimertan*. Magyarország Czimertára. Budapest 1881. 1—6. füzet. Az országos levéltárban őrzött vagy följegyzett hercegi, grófi, bárói, honossági és nemesi oklevelek jegyzéke (Turul I., II., III. és IV. évfolyam). Önállóan is megjelent az Országos Levéltár kiadásában. Budapest. 1887. Néhány kisebb czimertani és pecsétani czik a „Turul“-ban és „Archael. Értesítő“-ben. 3. *Kritikai tanulmányok*. Lehoczky Tivadar beregmezei monografiájáról (1882. Századok). Pesty Frigyesnek a várispánságokról szóló munkájáról (1883. Budapesti Szemle.) Salamon Ferenc Budapest történetéről (1887. Századok.) Csánki Dezső történeti földrajzáról (1890. Századok). Karácsonyi János Szent István okleveleiről (1892. Századok). Fejérpataky László, Kálmán király okleveleiről (1892. Századok). Zimmermann Ferenc erdélyi szász oklevéltárjáról (1893. Századok). Németül is „Ungarische Revue“ 1894. Az orosz történetírásról (1892. Századok). Más kisebb ismertetések a „Századok“ és „Archaeol. Értesítő“-ben. 4. *Kulturtörténeti tanulmányok*. Thurzó Szaniszló háztartása (1880. Századok). Styl és történelem. Jegyzetek az ötvös-műkiállításról (18884. Századok). A „milieu“ a történelemben (1888. Századok). A honfoglalás és Erdély (1890. Ethnographia). A besztercei szöszedet kulturtörténeti jelentősége (1893. Századok). Felolvasatott a m. tud. Akadémia *nyelvtudományi* osztályának 1893. febr. 20-iki ülésén. 5. *Gazdaságtörténeti tanulmányok*. A hármas nyomású rendszer behozatala Erdélyben (1894. Magyar gazdaságtörténelmi Szemle). A földközösség története Magyarországon (1894. Magy. gazd.-tört. Szemle). — Önállóan is megjelent. Budapest. 1894. — Németül is „Ungarische Revue“ 1895. — Önállóan Budapest. 1885. Ismertették: a Sybel-féle „Historische Zeitschrift“; a „Zeitschrift für Social- und Wirtschaftsgeschichte“; a „Revue internationale de sociologie“; a „La Riforma Sociale“ című folyóiratok, valamint *Meitzen Ágost* „Siedelung und Agrarwesen“ című művében (III. k. 581. l.), és a „Zur Agrargeschichte Ungarns und Siebenbürgens“ czikkében a „Korrespondenzblatt d. Ver. für Siebenb. Landeskunde“ 1896. évfolyamában. A mo-

dem erdészeti kultúra keletkezése hazánkban (1896. Magy. gazd.-tört. Szemle). Magyar Erdészeti Oklevéltár. Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kiadja az Országos Erdészeti Egyesület. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta Tagányi Károly. I. köt. 1015—1742. II. kötet. 1743—1807. III. kötet. 1808—1867. Budapest. 1896. Számos kisebb gazdaságtörténeti czikk a „Magy. gazd.-tört. Szemle“ 1894—97. évfolyamában. Szerkeszti a „Magy. gazd.-tört. Szemlé“-t.

WOSINSZKY MÓR szegzárdi plebános urat a m. tud. Akadémia II. osztályának történeti alosztályába *levelező* tagnak ajánlja Hampel József lev. tag. Már több ízben volt alkalmam Wosinszky urat, mint a praehistorikus archaeologia szorgalmas művelőjét, levelező tagul ajánlani és legutóbb a mult évben soroltam föl műveinek gazdag sorozatát, melylyel szakirodalmunkat 1885 óta gyarapította. Ujabbban ismét egy becses értekezése jelent meg az „Arch. Közlemények“-ben „a czikói népvándorlási sirmezőről“ és megjelent tőle egy két kötetes nagy mű, „Tolnamegye a honfoglalás előtt“, mely számos, eredeti kutatáson alapuló ténynyel gazdagította arch. ismereteinket. Tizenkét évi kitaró és érdemekben gazdag tudományos működést jutalmazna a tisztelt Akadémia, hogyha Wosinszky Mórt tagjai sorába fölvénné.

A III. OSZTÁLYBA.

KORÁNYI FRIGYES egyetemi tanárt, az orvosi kar seniorát, a kit tudományos érdemeiért és irodalmi munkásságáért megtisztelt már egyszer azzal a tek. Akadémia, hogy levelező tagjai sorába megválasztotta, s a ki úgy a törvényhozásban, mint számos tud. társulatban is egyaránt tevékenyen működik közre az orvosi ügyek és tudomány fellendítésében s minden tekintetben érdemes férfiú, ezennel *tiszteleti* tagnak ajánlják Thanhoffer Lajos és Hőgyes Endre r. tagok.

A III. A) ALOSZTÁLYBA.

LÉNÁRD FÜLÖP hazánkiát, a heidelbergi egyetem tanárát, a kathod-sugarak vizsgálata körül szerzett úttörő érdemeiért, *levelező* tagul ajánlja Szily Kálmán rendes tag.

A B) ALOSZTÁLYBA.

CSAPODI ISTVÁN dr. egyetemi ny. rk. tanárt *levelező* tagul ajánlja Schulek Vilmos l. tag. Csapodi István dr. 16 év óta buzgó munkása a magyar szemorvosi irodalomnak; egyes közleményei a külföldi szakirodalomban is megjelentek. Fáradhatatlanul küzd a helyes magyar orvosi nyelv érdekében. Munkáinak jegyzékét a tavalyi tagajánlások

füzete foglalja magában. Az ott felsoroltakhoz járulnak azok a nagy arányban tett vizsgálatait, melyeknek táblázata a millenniumi országos kiállítás felsőbb oktatásügyi csoportjában a budapesti egyetem orvsnövendékei fénytörését tüntette föl. E vizsgálatok tudományos földolgozását most végzi. Első idevágó közleménye a Szemészet 1897-iki jubileumi füzetében jelent meg. Több országos congressuson előadó volt, előadásai az Orvosi Hetilapban, a Gyógyászatban és az Egészségben jelentek meg. Szerkesztette az Egészség folyóiratot és alelnöke az ezt kiadó Országos Közegészségi Egyesületnek. — **UGYANŐT** levelező tagul ajánlja dr. Fodor József r. tag.

KÉTTY KÁROLY egyetemi tanárt levelező tagul ajánlja Högyes Endre r. tag. Kéttly 1839-ben született Csurgón. Miután orvosi tanulmányait befejezte, belklinikai tanársegéd lett. Azután két évet a külföldön, Bécsben, Berlinben és Heidelbergben töltött, főleg idegkörtannal foglalkozva. 1870/71-ben magántanár, majd főorvos lett, 1880/81-ben egyetemi rk., majd 1889-ben a belgyógyászat ny. r. tanára lett. Kéttly tanár szakadatlan szorgalommal dolgozik tudománya fejlesztésén; jelenleg éppen a Nagy Belgyógyászati Kézikönyvnek egyik szerkesztője, melyben számos jelentős fejezetet dolgozott. Klinikájából is, tanítványai részéről, számos tudományos dolgozat jelent meg. Mindezek miatt ajánlom őt a t. Akadémia figyelmébe s teszem ezt azon teljes meggyőződésben, hogy megválasztása esetén az Akadémia érdemes, buzgón közreműködő tagot nyerend benne. Kiváló irodalmi működéséről felvilágosítást adnak a következő dolgozatai: A digitalinnak hatása a szívre. Orv. Hetilap. 1865. A felhási lüktetés. Croupos tüdőlob, régibb mellhártyalob maradványaival. Orv. Hetilap. 1867. Adalékok a szívbántalmak jelzéséhez, kifejlődéséhez és gyógyításához. Orv. Hetilap. 1868. Adatok a tüdőben előjövő üregek kórisméjéhez. Orv. Hetilap. 1868. A gyomorrák egy esete kórisme szempontról. Orv. Hetilap. 1868. Kórboneczteni tanulmány a hurutos tüdőlob körül. Orv. Hetilap. 1869. Megjegyzések a visszer lüktetéséről. Orv. Hetilap. 1870. A Basedow-féle kórról. Orv. Hetilap. 1870. Kórodai adatok a nehézkór (epilepsia) tanához. Orv. Hetilap. 1870. Az arczideg hüdéseiről. Orv. Hetilap. 1870. A gyermekhüdecekről. Orv. Hetilap. 1871. Beiträge für Nosogenie der Kinderlähmung. Archiv für Heilkunde der Kinderkrankheiten. Villamgyógyászati tanulmányok. Orv. Hetilap. 1870. Közlemények az idegkörtan köréből. Féloldali gerinczagi alvégtaghüdes. Agybeli hüdes egy ritkább alakja. Orv. Hetilap 1872. A villamosság hatása az érzéksszervekre. Orv. Hetilap. 1872. A szívfonat-zsába (angina pectoris). Orv. Hetilap. 1872. A roncsoló lobok után fellépő hüdésekről. Orv. Hetilap. 1873. Beitrag zur diphtheritischen Lähmung. A Basedow-kór. Orv. Hetilap. 1874. A középponti és környi arczideghüdesek megkülönböztetéséhez. Orv. Hetilap. 1874. Bújakóros agybántalom két esetéről.

Orv. Hetilap. 1875. Kétoldali arc- és szentárvosztató ideghüvés, siket-
séggel sziklacsont-repedés folytán. Orv. Hetilap. 1875. Bilaterale Läh-
mung des Nerv. facialis und abducens. Taubheit, in Folge von Fractur
des Felsenbeins. Wiener medic. Presse. 1875. A jobboldali szemmoz-
gató ideg hüvése és a hasonoldali háromosztatú ideg tökéletes érzé-
telensége koponyaürbeli bujakóros képlet folytán. Orvosi Hetilap.
1876. Az agy mozgató idegeinek előhaladó hüvése. Orv. Hetilap.
1876. Bujakóros dozanat az agyban; rögtöni halál, bonczolat. Orv.
Hetilap. 1876. Gerinczagi hüvések. Poliomyelitis anterior acuta et
chronica. Orv. Hetilap. 1877. és Wiener medic. Wochenschrift. 1877.
Súlyos hurutos sárgaság, szivhüvés folytán halál. Orvosi Hetilap.
1877. Icterus gravis catarchalis, Tod in Folge von Herzlähmung.
Wiener medic. Wochenschrift. 1878. Féloldali fejfájás bujakóros
egyénnél, higany által gyógyulás. Orvosi Hetilap. 1877. Hemicranie
bei einem syphilit. Individium. Heilung dureh Quecksilber. Pester
medic. chirurgische Presse. 1878. Mérgezés maró higanynyal, fel-
hágó heveny hüvés folytán halál. Orv. Hetilap. 1878. Vergiftung mit
Sublimat; Tod in Folge von aufsteigender acuter Paralyse. Pester
med. chir. Presse. 1878. Féloldali gerinczagi hüvések. Orv. Hetilap.
1879. Ueber halbseitige Lähmungen des Rückenmarkes. Pester med.
chirurg. Presse. 1879. Az in-reflexről. Orv. Hetilap. 1878. Ueber Sehnen-
reflexe. Pester medic. chirurg. Presse. 1879. A gyermekhüvés. Para-
lysis infantilis. A magyarorsz. Könyvkiadó-társulat megbizásából for-
ditotta Ziemssen „Die Electricität in der Medicin“ című munkájából
azt a részt, mely a villámáram helybeli hatásáról szól. Orv. Könyv-
kiadó-társ. kiadványai XI. kötet 1879. Szintén a magy. orv. Könyvkiadó-
társulat megbizásából fordította: „A gyermekbetegségek“ tanköny-
vét Gerhardt után Torday dr.-ral. Orv. könyvkiadó-társulat kiadványai:
XVIII. kötet. 1872. Az idiült ólommérgezésről. Orvosi Hetilap. 1881.
Arsen mérgezés egy esete. Orv. Hetilap. 1882. Mérgezés esete kén-
savas rézzel. Orv. Hetilap. 1883. A hemiplegia kíséretében fellépő
arczidegbénulás körjelző értéke. Orv. Hetilap. 1884. Az arczideg kör-
zeti hüvésevel járó néhány kóros tünet magyarázata. Orv. Hlp. 1884.
Adatok az együttérző ideg élet- és kórtaához. Orv. Hetilap 1885. A
tetaniáról. Orv. Hetilap. 1886. Kórodai tanulmányok az arczideg bán-
talmairól. 1886. Kilián bizománya. A védhimlőoltásról. Orv. Hlp. 1886.
A neuritis multiplex degenerativa. Orv. Hetilap. 1887. Az idegrendszer
némely rendes és beteges működéséről K. M. Tt. társulat. 1881.
A lázellenes gyógyeljárás mai álláspontja. Orvosi Hetilap. 1889. A
malaria aetiológiájáról. Orvosi Hetilap. 1890. Észleletek a Koch-féle
anyag hatásáról tüdővészesekekre. Orv. Hetilap. 1890. A mellhártya-
lobokról különös tekintettel azok aetiológiájára és terapiájára. Klini-
kai füzetek. 1890. A cirrhosis hypertrophica cum ictero egy esete Orv.
Hetilap 1892. A myrtillus mint a diabetes mellitus ellenszere. Orvosi
Hetilap 1893. Vékonybél sarcomájának egy esete. Orv. Hetilap. 1894.

Váltóláz. Malaria. A belgyógyászat kézikönyvében. 1894. I. k. A sokizületi csúz. A belgyógy. kézikönyvében. 1894. I. k. Járványos fültömírgy lob. U. o. — Visszatérő-láz. U. o. Dermedés — Tetanus. U. o. — Sápadság. Chlorosis. U. o. 1895. II. k. A fültömírgy betegségei. U. o. III. k. A methylenkék malaria-ellenes hatásáról. Magy. orv. Archivum. 1893. A tabes dorsalis kíséretében fellépő vizelet ürítési rendellenességek. 1891. — Myositis ossificans egy esete. Magy orvosi Archivum. 1894.

Dr. **LENHOSSÉK MIHÁLY**-t ajánlják Thanhoffer Lajos és Mihalkovics Géza r. tagok. Dr. Lenhossék Mihály hazánkfiát, jelenleg tübingai egyetemi rk. tanárt, kiváló irodalmi munkásságáért, a melyet úgy nálunk, mint külföldön egyaránt méltányolnak s a ki éppen kiváló képzettsége alapján nálunk ifjú korában már egyetemi assistenssé s 1888/89-ben m. tanárrá képesítettett, sőt bold. atyja halála után őt a tanszéken helyettesítette; végül eleinte Zürichben mint prosector és rk. tanár, majd azután Würzburgban mint prosector, jelenleg pedig prosectorként és rk. tanárként a tübingai egyetemen jelesen működik: ezennel *lev. tagul ajánljuk*. Hogy erre a kitüntetésre mennyire érdemes, legyenek itt nagyszámú értekezései és munkái felsorolva. 1. A rostos szövet-közti májlob különböző fajairól. Orv. Hetilap 1884. 2. Adatok a gerinczagyí dűczok ismeretéhez a békán tett vizsgálatok alapján. Érték. a természettud. köréből XV. kötet 15. sz. 3. Untersuchungen über die Spinalganglien des Frosches Arch. f. mikr. Anatomie Bd. XXXVI. 4. Ritkább boncztani rendellenességek. Érték. a természettud. köréből. XVI. kötet 6. sz. 5. A sorozatmetszetek kezelésének egy új segédeszköze. Orv. Hetilap 1886. 6. Az újabb anatómiáról. Gyógyászat 1886. 7. Ectopia testis transversa. Anat. Anzeiger I. 8. Ein neues Hülfsmittel zur Herstellung von Serienpraeparaten aus dem centralen Nervensystem. Zeitschrift f. wissensch. Mikroskopie 1886. 9. Közlések az agyvelőről. Orv. Hetilap 1887. 10. Celloidinbehandlung des Gehirns zur Herstellung von Demonstrations-Praeparaten. Anat. Anzeiger II. 11. Új szalag a kéz hátán. Egy eset az alsó gége ideg rendellenes eredésére. Tanulmányos anatómiai készítmények. A Clarke-féle külső kötélmagról. Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz, V. füzet. 12. Vizsgálatok a velős hüvelyek fejlődéséről az egér gerinczagy-velejében. Math. és term. Értesítő 1888. 13. Az agyvelőről mint a lélek műhelyéről. Pótfüzetek a Term. Közlönyhöz. 14. füzet. 14. A pyramis pályáról némely állat gerinczvelejében. Math. és term. Értesítő 1889. 15. A gerinczvelői idegek hátsuló gyökereiről. Érték. a természettud. köréből. XIX. k. 4. sz. 16. Untersuchungen über die Entwicklung der Markscheiden und den Faserverlauf im Rückenmarke. Arch. f. mikr. Anatomie XXXIII. kötet. 17. Über die Pyramidenbahn im Rückenmark einiger Säugethiere. Anat. Anzeiger IV. k. 18. Über den Verlauf

der Hinterwurzeln im Rückenmark Arch. f. mikr. Anatomie XXXIV. k. 19. Der feinere Bau des Nervensystems. I. u. II. Auflage Berlin Fischers Verlag. 20. Beiträge zur Histologie des Nervensystems und der Sinnesorgane Wiesbaden 1894. 21. Ursprung, Verlauf und Aendigung der sensiblen Nervenfasern bei Lumbricus. Arch. f. mikr. Anat. XXX. k. 22. Zur Kenntniss der Netzhaut der Cephalopoden. Zeitschrift f. wissen. Zoologie LVIII. k. 23. Zur Kenntniss der ersten Entstehung der Nervenzellen und Nervenfasern beim Vogelembryo Verhandl. des X. internat. med. Kongresses 1890. 24. Die Geschmacksknospen in den blattförmigen Papillen der Kaninchenzunge. Verhandlungen der phys.-med. Gessellschaft zu Würzburg XXVII. kötete 1894. 25. Beobachtungen an den Spinalganglien und dem Rückenmark von Pristiurusembryonen Anat. Anzeiger VII. kötete. 26. Der feinere Bau und die Nervenendigungen der Geschmacksknospen Anat. Anzeiger VIII. k. 27. Zur Kenntniss der neuroglia des menschlichen Rückenmarkes. Anatomischer Anzeiger 1891. 28. Die Entwicklung der Ganglienanlagen bei dem menschlichen Embryo. His's Arch. für Anatomie 1891. 29. Über Nervenfasern in den hinteren Wurzeln, welche aus dem Vorderhorn entspringen Anat. Anzeiger V. 30. Nervenursprünge und Endigungen im Jakobsohn'schen Organ des Kaninchens Anat. Anzeiger VII. 31. Nervenendigungen in den Endknospen der Mundschleimhaut der Fische Verhandl. d. Naturf.-Gessellschaft zu Basel X. k. 32. Centrosom und Sphäre in den Spinalganglienzellen des Frosches. Verhandlungen der Würzburger phys.-med. Gesellschaft 1895. 33. Über Nervenzellenstrukturen. Verhandlungen d. anat. Gesellschaft zu Berlin 1896. 34. Beiträge zur Kenntniss der Zwischenzellen des Hodens. Archiv f. Anatomie u. Physiologie. Anat. Abtheilung 1897.

Dr. **MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR** középiskolai tanárt és egyetemi magán-tanárt *levelező* tagul ajánlja Klein Gyula lev. tag. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor már 15 év óta fejt ki buzgó és elismerésre méltó tevékenységet a növénytan terén, s úgy önálló vizsgálatokon alapuló dolgozatai, mint egyéb szakszerű munkái által itt, valamint a külföldön jó nevet szerzett magának. Tudományos működésében az általános növénytani kérdések fejtegetése mellett az erdészeti, mezőgazdasági és kertészeti növénytanra is kiterjeszkedik s „Erdészeti Növénytan“-a — melyet Fekete Lajossal együtt adott ki — két kötetes nagyszabású mű, mely valóban hézagpótló és úttörő s az „Erdészeti Egyesület“ részéről 200 arannyal jutalmazott pályamunka. Egy másik munkájával meg a „Természettud. Társulat“-nál nyert díjat s ugyanott jeles külföldi munkák fordításai is jelentek meg tőle. — Hazslinszkynek, az utolsó években, a m. tud. Akadémia kiadásában megjelent gombászati dolgozatait ő rendezte sajtó alá s ezekben számos új adattal is járult a hazai gombák ismeretéhez. Szóval Mágócsy-Dietz eddigi nemcsak sokoldalú, de egyszersmind alapos mun-

kalkodása őt teljesen érdemessé teszi az akadémiai tagságra s meg vagyok győződve, hogy megválasztása esetén a tek. Akadémia benne egy jelesen képzett és igen szorgalmas munkást fog nyerni, a miért is őt a megválasztásra a legmelegebben ajánlom. Irodalmi működéséről — mellőzve a különböző folyóiratokban megjelent számos kisebb szakközleményeit — a következő jegyzék tanúskodik: Rügy- és levélkules a magyar birodalomban, nemes és nemesített fás növények meghatározására. 1882. 1—100 l. Adatok a növények, különösen az Euphorbiateák tejnedvének ismeretéhez. Akadémiai értekezés 1882. 2 táblával. A Spargemium és Typha virág és termés fejlődése. Akadémiai Értekezés 1887. 8 táblával. A „Természettud. Társulat“ által a Bugát-díjjal jutalmazott pályamű. Ugyanaz németül. Bibliotheca botanica. V. füzet Cassel 1887. 3 tábla-rajzzal. A növények talajálló irányának okairól. Akadémiai értekezés 1887. Ugyanez németül. Untersuch. aus d. hat. Institut in Tübingen II köt. 1887. Úti levelek Németország kertészetéről. Budapest, 1890. Erdészeti növénytan. Fekete Lajossal. Két nagy kötet, számos ábrával. Budapest, 1891—96. Az „Országos Erdészeti Egyesület“ Deák Ferencz alapítványából 200 arannyal jutalmazott pályamunka. Előmunkálat a növénytani magyar műszótárhoz. A k. m. Természettud. Társulat megbízásából. Kézirat gyanánt litografálva. Budapest, 1895. Erdészeti növénynaplár. Kiadta az „Orsz. Erdészeti Egyesület“ 1882. Botanikai kirándulás a Vihorlat hegy-csoportba. Magyar Kárpátgyesület Évkönyve. 1882. A kukoricaza rendellenes képződéseiről. Természettud. Közöny 1882. Szükséges-e hazánk mostani erdőgazdasági viszonyai között a külföldi fák meghonosításával foglalkozni? Erdészeti Lapok 1885. Eine abweichend blühende Agane americana Garten Zeitung Berlin. 1885. Az Agane virágzása. Természettud. Közöny 1885. Die Blüthen- u. Frucht-Entwicklung bei der Gattungen Typha u. Spargenium. Bot. Centralblatt 1886. A növénybiologia köréből. Természettud. Közöny 1890. A német és svájci növénytani intézetek. Egyetemes közoktatási szemle 1891. A Forsythia heterastyliája. Természettud. Közöny 1891. Pótfüzet. A gombák spóráinak szétszóródásáról. Emlékkönyv a Természettud. Társulat félszázados jubileumára. Budapest 1892. Búzánk új betegsége (Gibellina cerealis). Köztelek 1892. Az aranytermő szőlő és a liztharmat Természettud. Közöny 1896. A jégverte szőlővesszők. Tanulmány 15 képpel. Szőlő és Borgazdasági Lapok 1896. John Lubbeck. A virág, a termés és a levél. Fordítás angolból, kiadta a Természettud. Társulat könyvkiadó vállalata Budapest, 1889. De Candolle A. A természetett növények eredete. Fordította Pavlicsek Sándor. Az eredetivel összehasonlított Mágócsy-Dietz S. Kiadta a Természettud. Társulat könyvkiadó vállalata Budapest, 1894. Sajtó alá rendezése Hazslinszky Frigyes: „Sphaeriák“ (Akadémiai Közlemények 1892) és „Húsos gombák“ (Akad. Közlem. 1895) című munkáinak; előbbihez a termőhely szerinti felsorolást is összeállította. Végül számos növénytani cikket

és apró közleményt irt különböző lapokba. **UGYANÓT** ajánlja **Jurányi Lajos** r. tag, Abbaziában 1897. februárius 25-én kelt következő levelével: Elutazásom előtt Klein Gyula tagtársunkkal abban az elhatározásban egyeztünk meg, hogy az idei tagválasztások alkalmával dr. Mágócsy-Dietz Sándort levelező tagságra fogjuk ajánlani s hogy az írásbeli ajánlat megírását — betegségem miatt — Klein barátom vállalja magára. Azt az alázatos kérelmet intézem tehát m. tiszt. főtitkár úrhoz, méltóztassék tudomásul venni, hogy ha Klein barátomtól ily és ez értelmű írásbeli beadvány érkezik be, azt én a magam részéről magamévá teszem, ahhoz hozzájárulok és az ajánlást aláírom.

TORMAY BÉLÁ-t ajánlják: **Thanhoffer Lajos** r., **Galgóczy Károly** és **Bedő Albert** l. tagok. Tormay Bélát, a jeles gazdasági író, a ki irodalmi munkássága által úgy hazánkban, mint a külföldön is egyaránt méltánylással találkozott s a kit Akadémiánk is többször igénybe vett tudományos kérdésekben, ezennel levelező tagúl melegen ajánljuk; megjegyezve, hogy irodalmi munkássága már korábbi ajánlások alkalmával ismertette lett.

A III. OSZTÁLYBA KÜLTAGNAK.

PFLÜGER EDUARD FRIEDRICH WILHELM bonniegyetemi tanárt *külső* tagul ajánlják **Högyes Endre** és **Klug Nándor** r. tagok. Pflüger 1829-ben született Hanauban. Müller Joh. és Du Bois Reymond tanítványa volt. 1859 óta a physiologia rendes tanára Bonnbán. A legelterjedtebb élettani folyóirat, az „Archiv f. d. gesammte Physiologie“, melyben az itteni bűvárok dolgozatait is szívesen látja, kiadója. Legjelesebb munkái: De nervorum splanchnicorum functione. Die sensorischen Functionen des Rückenmarkes der Wirbelthiere. Das Hemmungsnervensystem für die peristaltische Bewegung der Gedärme. Untersuchungen über die Physiologie des Elektrotonus. De sensu electrico. Ueber die Eierstöcke der Säugethiere und des Menschen. Ueber die Kohlensäure des Blutes. Untersuchungen aus dem physiol. Laboratorium in Bonn. Saját Archivjában számos a szervezet anyagforgalmát illető irányt adó közlemények. Mindezek nevét oly híressé tették, hogy Brücke, Ludwig és Du Bois-Reymond elhalálása óta a physiologia vezérférfiai között a legjelesebbek egyike Pflüger, kinek egyénisége kiválóan kimagaslik. A 68 éves tudósnak *külső* taggá megválasztása által a tek. tud. Akadémia érdemeinek nyújtana jutalmat, *külső* tagjai sorát pedig kiválóan jeles taggal gazdagítaná.

Dr. **WILHELM OSTWALD** a leipzigiegyetem chemia tanárát *külső* tagul ajánlja **Than Károly** r. t. E kitünő bűvár és szaktudós nagy jelentőségű kutatásai közül elégséges a következőkre utalnom. Volum-chemiai tanulmányai alapján első volt, ki a chemiai rokonság kérdé-

sének megoldásához vezető helyes kísérleti módszert jelölt ki. E tanulmányokkal sikerült a tömeghatás törvényének, később pedig a vegyületek reakcióképességének ellenőrzése. Tanulmányozta a savak és bázisok reakciógyorsító hatását, mely nagy befolyással volt egyrészt a reakciósebesség törvényének általánosítására, másrészt az elektrolytikus dissociatio felfedezésére. Több százra menő savnak különféle hígításokban meghatározta az elektromos vezetőképességét és egyensúlyi állandóját. Ezzel első sorban hozzájárult annak bebizonyításához, hogy a tömeghatás törvénye az elektrolytokra nézve is szigorúan érvényes. Kimutatta, hogy az egyensúlyi állandó a legbensőbb összefüggésben van a vegyületek chemiai szerkezetével és reakcióképességükkel. Ezen és számos más részletes buvárlatain kívül a chemia új irányban való fejlődésére a legnagyobb befolyást gyakorolta remek irodalmi munkásságával. Elég legyen itt csak a „Lehrbuch der allgemeinen Chemie“ czimű nagy művét kiemelnem, melynek első kiadása Leipzigban 1885. és 1887-ben jelent meg, most pedig második bővített kiadása van folyamatban. E nagy mű nemcsak áttekinthető összefoglalása az általános chemiára vonatkozó eddigi kutatásoknak, hanem azoknak kritikai ismertetése a történeti fejlődés alapján. A számtalan adat, és rendkívül sok új eszme, melyek benne le vannak téve, közvetlenül és közvetve az új irány fejlődésére előnyös és termékenyítő hatással voltak. Korszakot alkotó volt e tekintetben az Ostwaldtól Van't Hoff társaságában megalapított folyóirat, a „Zeitschrift für physikalische Chemie, Stöchiometrie und Verwandtschaftslehre Leipzig“, melyből eddig XXI. kötet jelent meg. E folyóirat befolyásának köszönhető nagy részt, hogy az általános chemia művelése új szigorú irányban indult meg, és rövid idő lefolyása alatt rohamos haladást tett. Az exakt tudományos szellem elterjedésére hasonlóan nagy hatással van azon vállalat, melyet „Ostwald's Klassiker der exakten Wissenschaften“ czímen indított meg, s a melyből eddig 85 füzet jelent meg; ezekben a mennyiségtan, physika, astronomia, chemia, krystallographia, a botanika és physiologia terén megjelent remek értekezések eredeti szövegükben könnyen hozzáférhetőkké váltak. A legutóbbi években Ostwald laboratoriumából kerültek ki, részint az ő, részint tanítványainak kitartó buvárkodása alapján azok a vívmányok, melyek hivatva vannak az elektrochemiát, nevezetesen pedig a Volta-féle láncz elméletét chemiai alapon teljesen felderíteni. E nagyszabású és a chemia újabb fejlődésében korszakot jelző működése folytán W. Ostwald urat, a ki a magyar szaktudósok felfedezéseit is mindig kellőleg méltányolta, ismételten ajánlom, hogy a M. Tud. Akadémia elismerésül külső tagjának válaszsza meg.

